

BRANDKÅRS-

tidsskrift

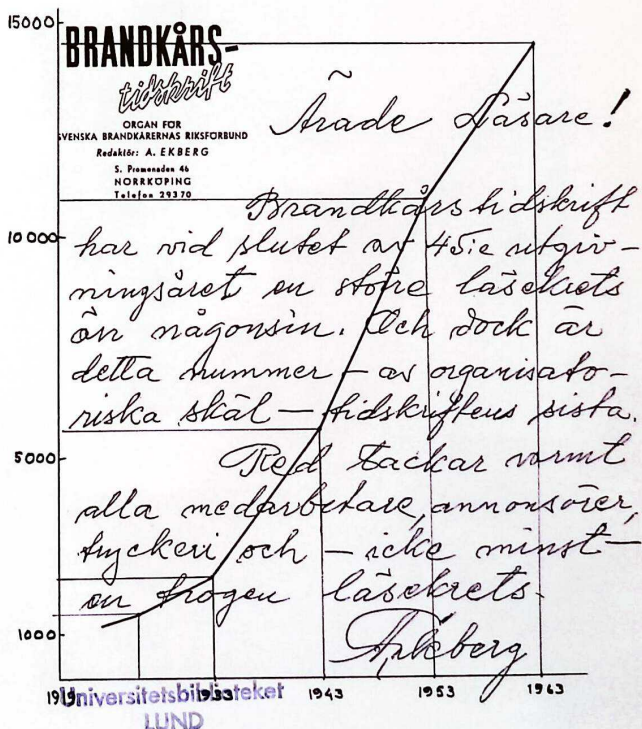

Nr 12 1963

45 ÅRG.

UR INNEHÅLLET:

Bokslut	265
Exit Brandkårtidskrift	266
Spridda tankar kring aktuella frågor	272
Några synpunkter på brandmateriel	274
Radiosökare för alarmering	275
Brandkårernas ökade räddnings- och hjälpljänst	282
Samordning af brandväsenene indenfor Storkøbenhavn	284
Komplettering till bälthake	289
Arbetskyddslagstiftningen tillämplig på brandförsvaret	290
Nytt från Byggnadsfronten	291
Ord för brandförsvaret — Rumsbegrepp	295
Brandföräkringsbolagens bidrag till kommunernas släckningskostnader upphör	297
Vårdslöshet i trafik under utryckning?	298
Ett tack till redaktören	304

Stenor

- ett stabilt, effektivt, arbetsbesparande instrument för lagning av slang
- bryter strömmen automatiskt vid ett fixerat gradtal – en säker garanti mot överhettning, även när det gäller mycket värmekänsliga syntetiska material
- ett modernt hjälpmedel använt av brandkåren världen runt

ANGUS - REDDAWAY CO AB
KRYSSARVÄGEN 17, NÄSBYPARK - TELEFON 08/56 2130 (VÄXEL)

Nr 12 1963
45 ÅRG.

UPPLAGA 14.500 EX.

BRANDKÅRS- tidsskrift

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 08/10 50 25 • POSTGIROKONTO NR 48 70

Bokslut

Ett årsskifte stundar änyo! Det årsskifte som innebär att Brandkärstidskrift upphör efter 45 år i svenskt brandförsvars tjänst.

Tidskriftens verksamhet spänner över en tidrymd med helt omdanande utveckling inom brandförvaret — icke minst på vår svenska landsbygd. Och på den utvecklingen har tidskriften otvivelaktigt haft mycket stort inflytande — långt större än många av de i dagens brandförsvarsarbete verksamma kan inse. Önskvärt vore, att många, många av dessa "senare tiders" brandförsvarmän — i likhet med nuvarande rektorn för statens brandskola — toge del av den långa kedja av värdefulla artiklar, som sedan år 1919 varit införda i Brandkärstidskrift. Artiklar som starkt påverkat brandförvarets uppbyggnad på landsbygden, och som till fullo bestyrker det betydelsefulla arbete, som länens brandkårsförbund har utfört. Den historiska utvecklingen skulle ge läsarna en nödvändig bakgrund till förståelse för det på fältet utförda arbetet. Icke minst i dagens centraliseringstänkande, som i och för sig många gånger är nödvändigt, behövs förvisso en tankeställare; lätt nog blir det tänkandet annars självändamål.

I sin verksamhet har tidskriftens redaktör alltid stått helt obunden, vilket varit en oskattbar styrka. Inga ovidkommande intressen har dirigerat tidskriften. Det är kanske främst det förhållandet, som skapat förutsättning för att redaktörskapet av ideellt intresse kunnat drivas som fritidssyssla av en man. Uppenbarligen har redaktören vid vissa tillfällen nödgats uppträda "självsväldigt" vid behandlingen av inkomna manuskript, men detta har dock — med mycket få undantag — skett med full förståelse från författarnas sida. Det har härtill varit en stor tillfredsställelse, att tidskriften upplagemässigt vuxit sig så stark: landets ojämförligt största inom sitt område.

Må det vara redaktören tillåtet — efter 20 års verksamhet inom Svenska Brandkärernas Riksförbund, varav sedan 1950 som redaktör — att till dem, som från ingången av nästa år har att — centralt — forma det frivilliga brandförsvarets öden, uttala förhoppningen att man i det arbetet måtte i mycket hög grad ha landsbygdens angelägenheter för ögonen. Och må man hålla i minnet, att länens brandkårsförbund varit, är och måste förbli de starka sammanhållande länkarna i detta brandförsvaret. Ett frivilligt brandförsvaret vars inneboende styrka utformats utan centraldirigering. Den genom Svenska Brandkärernas Riksförbund och länens brandkårsförbund bedrivna verksamheten med utbildning och fortbildning, som före år 1942 var den enda som bedrevs på landsbygden, och därefter som komplement till Statens Brandskolas verksamhet, liksom ock den omfattande provningsverksamheten och materielkontrollen, måste även i fortsättningen vara det väsentliga. Allmän upplysning har självfallet sin stora betydelse.

Detta må bli minna avskedsord i Brandkärstidskrift, som härmed upphör.

A. Ekberg

Exit Brandkärstidskrift

Det är samspelet mellan å ena sidan den stora medarbetarstaben och å andra sidan redaktören-ansvarige utgivaren av Brandkärstidskrift, som under åren format tidskriften. Vanskligt är det att vid en tillbakablick utvälja och nämna några speciella författarenamn, som tillsammans med redaktörerna Arvid Hægström, Erik Gillner och Allan Malmquist givit tidskriften dess ansikte. Några personer är det dock speciell anledning att här erinra om: Uno Arild, Curt Bergström, Helge Forssman, Nils Grönvall och Rudolf Stridbeck är några av dem, som från tidskriftens tidigare år i hög grad berikat dess innehåll och därmed även vårt svenska brandförsvaret — i första hand landsbygdens. Namnen Per Lundgren, Ingvar Strömdahl och Stig G. Holmberg är det även anledning att i detta sammanhang räkna undan glömskan. Men främst står dock namnet Torsten Mohlin. Det är ett i hög grad banbrytande arbete, som Torsten Mohlin under årens lopp här har redovisat i ett otal artiklar. Det kan tolkas som ett uttryck för det omfattande, förtroendefulla samarbete, som allt i dag rätt och råder mellan å ena sidan Statens Brandskola — främst genom dess rektor — och å andra sidan Svenska Brandkärernas Riksförbund, länens brandkårsförbund och Brandkärstidskrift som komplement till den statliga utbildningsverksamheten.

Några av de gamla trogna medarbetarna har lämnat bidrag även till detta sista nummer, antingen under ovanstående samlade rubrik eller i fristående artiklar.

UNO ARILD:

Brandkärstidskrifts redaktör har bitt mig teckna ned några rader, om mina minnen i samband med min medverkan i tidskriftens spalter under en tidsrymd av närmare 40 år. Det är med ett visst vemod man tänker tillbaka på den gångna tiden och det underbara samarbetet med Brandkärstidskrifts och dess föregångares, Tidskrift för Landsbygdens Brandväsen, redaktörer Hægström, Gillner, Malmqvist och Ekberg med vetskap om, att detta är tidskriftens sista nummer.

Det är i första hand rent tekniska frågor, som jag behandlat i mina artiklar i tidskriften och vid en bläddring i årgångarna kan man följa, hur framstegen i utvecklingen av brandkärernas tekniska hjälpmedel förändrat och förbättrat själva metoderna i släckningsarbetet.

Vatten har varit och är brandmannens förnämsta släckningsmedel. Brandsprutan har därför blivit hans viktigaste redskap. Ännu så sent som på 1920-talet gick diskussionens vågor höga, om vilken pumpkonstruktion, som var den lämpligaste för brandpumpar, centrifugalpumpen eller förträngningspumpen, kolvypumpen. Centrifugalpumpen gick segrande ur striden, men då dess hydrodynamiska egenskaper rätt avsevärt skiljde sig från förträngningspumparnas, blev det nödvändigt,

att tidskriftens läsare fick närmare kännedom om begreppen sughöjd, tryckhöjd och friktionsförluster i slang. Den samvetsgranne släckningsledaren fick även råd och anvisningar om, hur hans brandsprutor bäst kunde utnyttjas inom släckningsområdet med hänsyn tagen till vattentillgångarnas belägenhet. Om seriekörning behövde tillgripas fick han veta, hur sprutorna skulle uppställas för att största möjliga vattenmängd skulle erhållas framme vid brandplatsen.

En aktuell fråga var: "Stor eller liten spruta?" Denna fråga är kanske fortfarande ej nöjaktigt besvarad även om man just nu anser, att en spruta om 900 l/min vid 100 m vp är den lämpligaste. Tillkomsten av gasturbinen och kanske även Wankel-motorn ger möjlighet till nya lösningar av problemet ringa vikt och stor kapacitet.

Teknikens raska frammarsch och Brandkärstidskrifts framåtriktade syn på tingen illustreras bäst i den humoresk i vilken beskrives en brandbil, som genom radar och TV och andra finesser själv kunde söka upp vattentag och brandplats samt under framryckningen producerade och lade ut plastslang mellan vattentag och brandplats. Men verkligheten kan vara underbarare än dikten. En utländsk fack-tidskrift upplyste för någon tid sedan om ett brandfordon tillverkat med egenskaper, som till viss del täckte "drömbilens".

Under andra världskriget bereddes våra brandkärer stora svårigheter genom bristen på fullgoda drivmedel för brandbilar och motorsprutor. De svåra vintrarna 1942 och 1943 förbättrade ej heller situationen, men i Brandkärstidskrift gjordes allvarliga ansträngningar för att avhjälpa de värsta bristerna genom rådgivning efter verkställda långtidsprovningar.

I den av Svenska Brandkärernas Riksförbund tillsatta Arbetskommissionen bestående av herrar Rudolf Sridbeck, Harald Sellén, Nils Grönvall och Erik Gillner har jag haft förtroendet att få ingå som tillfällig medlem i samband med utförandet av en del prov och studiebesök, vilka redovisats i Brandkärstidskrift. Sådana prov har exempelvis gällt hållfasthetsundersökningar av lättmetallkopplingar samt frysriskundersökningar beträffande grenrör av olika typer. Slagprov har gjorts på brandhjälmars av olika material och utföranden. En serie prov gjorda av Rudolf Stridbeck bearbetades siffermässigt och gav som resultat mycket godtagbara värden å friktionsförlusterna i ej belagd 63 mm tryckslang. En annan serie prov utfördes för bestämning av vattenmängden genom olika utföranden av strålrörmunstycken vid varierande tryck. Av dessa prov kunde den sk kontraktionskoefficienten bestämmas.

År 1935 ägde den första "Rote Hahn"-utställningen rum i Dresden och den besöktes av Arbetskommissionens medlemmar Stridbeck och Gillner jämte Arvid Hæggström och undertecknad. Efter denna synnerligen intressanta och lärorika resa inflöt i Brandkärstidskrift en utförlig redogörelse från studiebesöket.

Att vatten är ett av världens vanligaste ämnen och det vid brandsläckning är dominerande är välbekant. Mindre känt är, att vatten till sina egenskaper är ytterst ovanligt. För att nå närmare vetskap härom, låter Brandkärstidskrift läsarna glänta på dörren.

Vid sidan av vatten har under de gångna åren hunnit utvecklas och förbättras en del specialsläckningsmedel och Brandkärstidskrift har följt detta noggrant och med intresse. I början av 1930-talet lyckades danskarna Schröder och van Deur framställa skum på mekanisk väg i sådan skala, att det blev användbart för brandsläckning. Det hade avsevärda fördelar framför det kemiska skummet,

ett förhållande, som uppmärksammades av tidskriften. Emellertid hade man samtidigt i Tyskland funnit en annan metod än den Schröder-van Deurska för framställning av mekaniskt skum. Egenskaperna hos skummet, framställt enligt dessa båda metoder skilde sig avsevärt från varandra, vilket delvis gav anledning till kravet på en objektiv bedömning av skummets egenskaper och släckningseffekter.

Brandkärstidskrift har vid flera tillfällen upplåtit sina spalter för artiklar, vilka sökt att klargöra de olika begreppen om skum och skumvätskor och deras egenskaper samt hur långt man kommit på området till brandkärernas hjälp genom vetenskaplig forskning.

Andra specialsläckningsmedel, som behandlats är vått vatten samt kemikalier och leror för bekämpning av skogs- och buskvegetation. Det är särskilt i USA som dessa släckningsmedel kommit till användning i större skala, men ej endast inom skogsområden utan även över villaområden, varom katastrofbränderna inom Hollywood-området har att berättas. För dessa bränder lämnas även redogörelse i Brandkärstidskrift.

Oljan har, som en av de största brandriskerna, berörts på olika sätt. Särskilt intresse har ägnats brandförsvaret inom oljedepåer och hamnar samt oljearaffinaderier. Här kommer skummet på nytt in i bilden, som varande det enda f n tänkbara släckningsmedlet.

Studier av utländska facktidsskrifter har givit anledning till att för tidskriftens läsare återge de erfarenheter och rön, som man vunnit i skilda länder och i olika ämnen inom brandförsvaret och brandskydd.

I en artikel med rubriken "Strödda tankar kring eldsläckningsteknikens historiska utveckling" har visats, hur de tekniska framgångarna har medfört och möjliggjort helt nya metoder vid släckningsarbetet.

Man kan utan reservation konstatera, att det är under de 30 å 40 sista åren, som brandkärsmaterielen såväl som metoderna för dess användning genomgått de största förändringarna och förbättringarna. Därför är det med glädje man ser, hur noggrant och intresserat Brandkärstidskrift och dess föregångare alltid följt den tekniska utvecklingen och berett läsarna tillfälle att ta del av de vunna erfarenheterna.

Det måste vara på sin plats att nämna, att

långt flera tekniska områden än här berörda, sorgfälligt behandlats i tidskriften.

Minna under den tid jag har haft åran och nöjet att medverka i Brandkårstidskrift och samarbetet med Riksförbundet och länens brandkårsförbund äro starkt förbundna med de personer, som jag förts tillsammans med och tyvärr ha många av de gamla vännerna nu gått bort ur världen. Kontakten med alla "eldsjälar", jag vågar ej börja nämna namn för raden av dem skulle bli för lång, har för mig alltid varit en källa till glädje och trivsel. Till stor del är det Brandkårstidskrift och mitt medarbetarskap i denna, som jag har att tacka härför.

* * *

Uno Arild låter här en del av sina rikliga och mycket värdefulla artiklar inom den tekniska delen av brandförsvaret passera revy. Det är all anledning att i samband härmed informera läsarna om att ingenjör Arild nu — på basis av sin artikelserie i Brandkårstidskrift under åren 1962—1963 — har sammanställt en synnerligen värdefull handbok om skum, dess egenskaper och släckningseffekt. Handboken beräknas föreligga vid årsheftet.

Red

* * *

CURT BERGSTRÖM:

Detta är sista numret av *Brandkårs-tidskrift*, vilket säkert framgår på andra ställen i det-samma. Inför avskedet har Redaktören bett mig "såsom en av de äldsta och mest produktiva författarna i tidskriften" (jag undrar, till hur många han skrivit samma älskvärdhet!) att nedskrivna några minnen.

När det nya förbundet Svenska Brandkårens Riksförbund (efter omorganisation och omdöpning av det äldre Sveriges Riksförbund av Frivilliga Brandkärer) bildades hösten 1928, satt jag sedan några år som vice brandchef i Borås hos brandchefen Stridbeck, vilken icke lämnade någon möda ospard att få fart på det nya förbundet. Sammanträden och diskussioner avlöste varandra och älskvärt nog tog Stridbeck sin unge kollega med både i överläggningar och som skrivbiträde. Man fick tillfälle att följa hela utvecklingen i de-

talj. Bl a diskuterades naturligtvis den nya tidskriften.

Ryttmästare Hæggröm blev förbundets sekreterare och redaktör men avgick redan i början av följande år, sedan han blivit brandchef i Malmö. Ny måste alltså utses. Stridbeck borde av många skäl, ej minst personliga (hans avtal med Borås stad utgick 1933) ta befattningen, men han vägrade. Brandchefen i Boden, kapten Gillner, kom till Borås och "sökte" tjänsten. Planläggning, tidskrift och konsultverksamhet diskuterades i dagarna tre. När Gillner rest sa' Stridbeck: "Tycker vice-chefen vi ska ta Gillner?" "Ja, om inte brandchefen själv vill åtaga sig arbetet", svarade den tilltalade. "Då tar vi Gillner", avgjorde Stridbeck!

Valet var otvivelaktigt gott. Men Gillner hade inte lätt att fylla tidskriftens spalter. Yrkesbrandbefälet var fåtaligt och, det skall villigt erkännas, endast praktiskt utbildat, under kort tid och nästan alla vid Stockholms eller Göteborgs brandkärer plus någon månad i Tyskland. Teoretisk utbildning förekom ej. Vad en visste var knappast nytt för kollegerna. Egentlig forskning eller experiment bedrevs knappast på den tiden. Och kamraterna led sannerligen ej av skrivklåda. Gillner skrev förtvivalde brev om artiklar. (Under sådana förhållanden och med den energiske och rätt barske Stridbeck som pådrivare var det inte så underligt, om läsarna i alltför stor utsträckning fick hålla till godo med undertecknads opus i brist på bättre.)

Men det skulle gå framåt. Som vanligt var ungdomen nyfiken. Själv råkade jag bli anledning till ett uppslag. Under chefsens semester gjorde jag olovandes ett försök att mata en större bilmotorspruta (med centrifugalpump, ej bäst att tillägga) med en mindre bärbär spruta (för övrigt Sveriges första), ett åtminstone för mig rent experiment, vilket, som läsaren förstår, utföll med gott resultat. Sedan Stridbeck efter min bekännelse givit mig en skrapa för tilltaget och efter inspektion funnit båda sprutorna hela, blev han emellertid eld och lågor för seriekörning och det blev något nytt att skriva om. Strax efter tillkallades Uno Arild med uppdrag att i ett bryggarkar kontrollera Welamsons tabeller ang kapacitetsbestämning på grundval av munstyckstryck och -diameter. Detta var, så vitt jag kan erinra mig, de första forsk-

ningarna i svensk regi. Och så kom det mekaniska skummet. Det blev ämnen, utöver den rena exercisen, att skriva om och det gick troligen något lättare att få stoff till tidskriften. Men något större "tryck" var det ändå ej på tillströmningen av bidrag. Själv var jag på vippen att få kalla mig redaktör men backade ut i sista minuten, mycket på grund av Gillners vittnesmål om sömnlösa nätter för tidskriftens skull. (Läsarna vet ej, vad de undgått!).

Egendomligt och kanske hedrande nog föll ingen redaktör, även i sina svåraste stunder, för frestelsen att leva på översättningar ur utländsk fackpress. *Brandkårstidskrift* har stått på egna, om än i början svaga, ben och har något saxats, har det varit värdefulla artiklar.

När man bläddrar i gamla årgångar av vår tidskrift och jämför 20-talets artiklar om enkla iakttagelser och erfarenheter med dagens vetenskapliga utredningar, märker man, i vilket rasande tempo utvecklingen inom vårt yrke — liksom f ö på andra områden — har gått. De yngre kanske drar på munnen åt de gamles funderingar. Men må de då komma ihåg, att vår utbildning bestod i några månaders exercis med redskap, att något tio-tal yrkesbrandkårar fanns, att brand- och vicechefer ofta endast hade sitt arbete som bissyssa och för ett blygsamt arvode, att brandvetenskaplig litteratur saknades så gott som helt, att redskapen, även i många städer, bestod av i bästa fall en ångspruta och någon häst- eller handdragen redskapsvagn, att strål-rören ofta saknade avstängning och sällan hade mindre munstycken än $\frac{3}{4}$ " och att begreppet vattenskador ej var uppunnen liksom att rökskydd var en ganska sällsynt lyx o s v. Man kunde kanske tillägga: att fredagar utmättes var fjärde eller var femte dag för manskapet (för befälet inte ens det) och semestern var två veckor. Men varje eldsvåda blev i alla fall släckt — förr eller senare! Och man hade roligt, roligare än nu, skulle jag tro. Men så brann det också och man hade något att tala om vid mötena. Inte bara om fritid och löner.

Detta var alltså på 20-talet. Tiderna ha ändrats, säkerligen till det bättre, även om de ej blivit roligare — med papper och åter papper i det oändliga. Det enda papper, vars utökning glatt oss, är väl *Brandkårstidskrift*. Det beror naturligtvis i hög grad på förfat-

tarna men ingalunda minst på tidskriftens redaktörer, som med gott omdöme valt intressanta och värdefulla ämnen och, sannolikt ej utan ansträngningar, lyckats få lämpliga författare att utreda dem. Och ej minst att uttrycka sina tankar på ett sådant sätt, att alla brandmän ha haft möjlighet att tillgodogöra sig innehållet.

Mitt sista bidrag till Brandkårstidskrift, som alltid stått mitt gamla hjärta nära och som jag verkligen kommer att sakna, skulle jag vilja forma till en uppriktigt hyllning till redaktörerna och ej minst den nuvarande för alla de ansträngningar de ägnat och det utmärkte resultat de uppnått med Brandkårstidskrift. Tack för gott samarbete och älskvärt bemötande och överseende! Jag önskar efterföljaren lika gott resultat. En brandmännens egen tidning förlora vi tyvärr.

* * *

SVEN HULTQVIST:

Det svenska brandförsvaret kännetecknas av det stora antalet självständiga enheter, vilka till den helt övervägande delen är administrativt sett små. Något som från informations- och fortbildningssynpunkter självfallet ställer särskilda anspråk.

Med anledning av att *Brandkårstidskrift* upphör med utgången av år 1963 har redaktören blett om mina synpunkter på vad tidskriften kan ha betytt för utbildningen av vår brandkårspersonal.

I anslutning till vad jag här inledningsvis anfört kan man utan risk för överdrift säga att *Brandkårstidskrift* väl har fyllt de krav det stora antalet brandkårar inom landet kan ställa på en informationstidskrift för sina behov. Den omständigheten att tidskriftens redaktörer genom åren låtit stoffet, till så stor del som varit fallet, utgöras av frågespalter, av konkreta redogörelser för verksamhet på brandplats, brandstation och brandsyneobjekt samt av populärt hållna redovisningar för teorierna bakom verkan och praxis har i hög grad bidragit till att väcka läsarnas nyfikenhet och — icke sällan — tävlings- och konkurrensinstinkter. En bättre grund för inläring och information kan man inte åstadkomma.

I detta sammanhang torde det även vara på sin plats att erinra om den betydelse för utvecklingen på brandkårernas område, som tidskriften haft genom att i så stor utsträckning ha varit ett språkrör för föregångsmännen på fälter. Det är åtskilliga idéer och förslag inom facket, som första gången presenterats i Brandkårstidskrift och som snart visat sig innebära väsentliga och bestående bidrag till utvecklingen. De 45 årgångarna av Brandkårstidskrift kommer även ur den synvinkeln alltid att utgöra ett intressant och värdefullt studiematerial.

* * *

ALLAN MALMQUIST:

När jag år 1945 med en viss respekt tog emot uppdraget som redaktör efter hedersmannen Erik Gillner, så var jag mest orolig för hur det skulle gå att redigera en tidning från Stockholm med tryckeri i Ystad. Efter ett besök i Ystad där pappa och söner Nilstam tog hand om nykomlingen och lovade bistå med råd och dåd, så kändes det genast lite lättare. Och alla ska veta att Nilstammarna mera än väl uppfyllde sitt löfte — jag gör som folk i TV och radio, passar på och säger ett varmt och välförtjänt tack.

Och nu skall BRANDKÅRSTIDSKRIFT dö... Ja, vi lever ju i rationaliseringens tidevarv, så det måste naturligtvis ske i samband med sammanslagningen, men nog känns det bra konstigt, när en så livaktig och livgivande tidning lägges ner. Jag har ju mera än de flesta haft tillfälle att genom tjänsteresor såväl militärt som civilt få erfarenhet om vad den lilla välskrivna och innehållsrika tidskriften betytt ute på kårerna. Inte minst har den många, många gånger varit räddningen för en industri- eller annan småbrandchef vid uppläggning av övningar etc. Dessutom har ju *Brandkårstidskrift* alltid påpassligt följt personalnotiserna, och det är nu en gång alltid en kärkommen läsning att följa kamraternas öden, när man själv sitter låst på en plats. Kamraterna, ja hur skulle tidningen kommit ut utan all välvillig medverkan i form av såväl artiklar som uppslag?

Så till sist ett välförtjänt tack till gamle

vännen Anders Ekberg för många, många glada stunder under gemensamt arbete för vår tidskrift och en honnör för flott redaktörskap under de gångna åren.

Ett varmt tack till BRANDKÅRSTIDSKRIFT från den gamle redaktören.

* * *

ERIC STROM:

I och med decembernumret 1963 upphör Brandkårstidskrift att utkomma efter att i 45 år ha varit en trogen tjänare och en god läromästare för allt Sveriges brandbefäl, brandmän och brandförsvarets övriga representanter.

Det är tidens krav på rationalisering som gör sig gällande här liksom på andra områden; en tidningsdöd som inte skiljer sig från vad som många andra tidningar har råkat ut för och som är en följd av sammanslagningen av de nuvarande båda huvudorganisationerna inom brandförsvaret.

Båda organisationerna och båda tidskrifterna vänder sig till i huvudsak samma personer och med en rationellare organisation hoppas man kunna nå större effektivitet. Så mycket kan vara att vinna på samgåendet att vi måste acceptera det.

Under de år som Brandkårstidskrift utkommit har den varit till mycket stort gagn för brandkårerna. Från en vid början blygsam upplaga har den vuxit till nära 15.000 exemplar. Den har ändrat utseende och fått en modernare uppläggning och framför allt har den fått ett gediget och lärorikt innehåll och tillgodogjort läsarna det aktuella inom brandförsvaret. Den har på en gång varit både utbildande och fostrande för landets brandfolk, som i tidskriften sett en sammanhållande länk, där ett fruktbarande tankeutbyte kunnat ske.

I en stund som denna vill man därför gärna ägna en tacksamhetens tanke och en hyllning åt alla dem, som skickligt och energiskt medverkat vid tidningens tillkomst och uppbyggande under år som gått, inte minst den nuvarande redaktören Anders Ekberg.

Anders är värd ett från hjärtat kommande tack för den omsorg han nedlagt för att få tidningen så god som möjligt, ofta under ti-

diga morgontimmar långt innan de flesta av oss ens hunnit börja sin arbetsdag.

När tidskriften nu upphör och under annat namn sammanslås med Brandskydd har vi stora förväntningar på den nya tidskriften och önskar den all lycka och framgång.

Brandkårstidskrift har icke tynat bort, den upphör när den är som mest livaktig.

Men låt den saknad vi lätt kan känna vid avskedet snart få utbytas mot glädje över ett nytt kontaktorgan som åt oss läsare kan ge något av den behållning och tillfredsställelse som Brandkårstidskrift har gjort.

Till sist.

Må det vara tillåtet att använda sista numret av Brandkårstidskrift för en enkel reflektion.

Mycket har förändrats inom brandförsvaret under de år som återspeglats i tidskriftens spalter.

Att vi fått ökade resurser i kampen mot elden är ju uppenbart, men vid sidan av den tekniska utvecklingen gör nya seder isteg, som själva kräver sin egen utformning.

Jäktet och materialismen breder ut sig och vill mäta insatsens värde i timmar. Rationalisering, centralisering och ekonomisering, det är en utveckling som vi måste böja oss för, även om vi har svårt för att i allt böja oss med vördnad.

Effektiviteten och skickligheten står dock på höjdpunkten, men låt oss slå vakt om idealiteten.

På ett sätt har brandförsvaret kanske aldrig varit starkare än när det grundade sig på brandkårer som frivilliga och ideella organ. Vi vill inte ha tillbaka den tiden och visst vill vi ha lön för vår möda, men arbetets art är sådant, att hur rationella och välutrustade vi än blir, så kan brandförsvaret inte lösa sin uppgift eller ens bestå, om det inte får bäras upp av idén.

Inte så att förstå, att vi skall ta idén i och för sig som skäl för att allt skall förbli vid det gamla eller för att avstå från materiella förmåner, om en omvandling kan eller bör ske. Men hur än utvecklingen går, så måste vi alltid hålla i minnet, att det väsentligaste i hela vår mekaniserade tillvaro ändå är vi själva och att det inte är någon struktur som skall forma oss utan det är vi som skall utforma den. Det är därför vi ber den nya

brandförvarstidskriften att även i fortsättningen hjälpa oss att värna om den idén.

Det enda vi brandfolk i alla instanser aldrig får släcka eller låta slockna är vår egen inre låga för vår uppgift.

* * *

INGVAR STRÖMDAHL:

Av skäl som är väl kända för allt svenskt brandfolk upphör Brandkårstidskrift att utkomma i och med utgången av året 1963.

En bra tidskrift är som en god vän: Man lyssnar gärna till vad han har att säga. Man gläds åt att få träffa honom. Man sörjer, när man måste skiljas från honom.

Brandkårstidskrift har varit en bra tidskrift. Det är vemodigt att den nu upphör. Sorgen känns emellertid mindre tung om man gör klart för sig att den nya brandförvarstidskrift, som från 1964 utges av Svenska brandförvarsföreningen i själva verket blir en kombination av Brandkårstidskrift och dess kollega Brandskydd. På samma sätt och i lika hög grad som brandförvarsföreningen blir en kombination av Svenska brandkårrernas riksförbund och Svenska brandskyddsföreningen. Exit alltså Brandkårstidskrift — bara för att komma igen på scenen i en annan skepnad.

Vad som varit särskilt bra med Brandkårstidskrift är att den — i varje fall under de senaste tjugo åren (längre tillbaka sträcker sig inte min personliga erfarenhet som läsare av och ibland författare i tidskriften) — målmedvetet arbetat på att ge landsbygdens brandfolk del av brandförvarsteknikens landvinningar. Av naturliga skäl har ämnesvalet huvudsakligen gällt problem inom det släckande brandförsvaret.

Många för utvecklingen av vårt brandförvar betydelsefulla frågor har tagits upp till diskussion av tidskriften. Dessa diskussioner har ofta fått till resultat, eller åtminstone starkt medverkat till, att frågorna lösts. Jag vill här erinra om några av de viktigare frågor, som stötts och blötts i tidskriftens spalter, och vill i det sammanhanget också gärna erinra om ett författarnamn, som vi en

Spridda tankar kring aktuella frågor

Av brandkonsulent Folke Rosenberg

Den som skriver dessa rader har just sammanfört anteckningarna från några informationsmöten med deltidсанställt brandbefäl. Det är här icke meningen att återgiva dessa uppteckningar. Men några axplock ur den rika floran visar något av vad som i dag är aktuellt. Hur förbereda samverkan inom de förelagda kommunblocken? Hur många man bör ingå i vaktstyrkan? Erfordras beredskapsstyrka? Hur stort släckningsområde kan godtagas? Ingen i kåren vill binda sig vid beredskaps-tjänst. Hur skall det ordnas? Finns några riktlinjer för ekonomiska uppgörelser i fråga om släckningsavtal? Nyval skall som bekant äga rum av brandstyrelse och vi kan inte komma igång med samverkansproblemen och brandordningsarbetet förrän in på nyåret. Ska vi brandchefer i alla fall redan nu ta initiativ till förberedelser? Vilka brandsynefrister bör vi tillämpa beträffande lanthärdar av den eller den storleksordningen? Brandfarliga varor. Mängd och förvaring? Timmarna rinner snabbt undan och tyvärr måste konstateras att tiden icke medgivit uttömmande svar på alla framställda spörsmål. På en punkt synes man dock vara rörande överens — nämligen att verksamheten

gång i tiden ofta mötte i tidskriften: Torsten Mohlin, brandskolans förste rektor.

Uppräkningen av frågekomplexen är naturligtvis inte fullständig: Hydrodynamik och seriepumpning, spridda strålar, grova strålar — vattenkanoner, skum och skumsläckning, brandkårens slangproblem, rökskyddet, brandmaterialstandardiseringen, brandalarmering, brandstationer, brandförsvarets organisation, krigsbrandförsvaret. Fortlöpande under många år har tidskriften därtill serverat sina läsare redogörelser för brandförsvarsmål i regeringsrätten, aktuell rättspraxis och nyheter från byggnadsfronten. Märkligare bränder och mycket annat har därutöver redovisats.

Brandkärstidskrift har väl fyllt den uppgift, som åvilat tidskriften i dess egenskap av en av de båda huvudinformationskällorna för det svenska brandförsvaret. Vi tackar för väl fyllt vär.

kräver stora arbetsinsatser och därmed mer tidsåtgång än som står till buds. Symtomatiskt är uttalandet från många håll — låt oss få syssla med släckningstjänsten och vad därtill hör och låt den förebyggande verksamheten ombesörjas av annan.

Hur är tillsynsmyndighetens syn på brandförsvaret? Jag tillåter mig omnämna och även citera några punkter i länsstyrelsens i Malmöhus län yttrande till Kungl Maj:t den 30 mars 1963 angående förslag till plan för indelning av länet i borgerliga primärkommuner. Inledningsvis anför länsstyrelsen att den industriella expansionen under de senare årtiondena och den ökade mekaniseringen inom jordbruket medfört successivt ökade krav på brandförsvaret och framhåller att kommunerna ställts inför nya och växande uppgifter icke blott beträffande den släckande utan även såvitt angår den förebyggande delen av brandförsvaret.

I fråga om den lämpligaste storleken för brandförsvarets verksamhetsområden erinrar länsstyrelsen om 1954 års brandlagsrevisions uttalande, nämligen att de nuvarande kommunerna i stor utsträckning förefaller utgöra ekonomiskt rationella brandförsvansområden. Länsstyrelsen delar icke denna uppfattning och hänvisar till sitt yttrande den 11 april 1961, vari vitsordas att denna bedömning kunde vara riktig generellt sett beträffande riket i dess helhet, men att den icke kunde accepteras för Malmöhus läns vidkommande.

*Flertalet kommuner i detta län är enligt länssty-

Willys jeep SC 170 H 1959

Fyrhjuldriven med 6-cylindrig 105 hkr motor, körd 5.300 mil i mycket gott skick. Lastförmåga 1.800 kg, flaklängd 2,82 m. Kan förses med vattentank och frontpump. Säljes till hyggligt pris och lämpliga villkor.

AB SANDSTRÖMS BILAFFÄR
UMEA

Tel. Umeå 184 70 Herr Pettersson

relens mening alltför små för att utgöra rationella områden ur brandförsvarets synpunkt. I detta hänseende kan emellertid en ändring väntas komma till stånd, därest den nu aktuella kommunindelningsreformen blir förverkligad. Med hänsyn härtill samt då någon bättre lösning än den av brandlagsrevisionen föreslagna — bibehållandet av primärkommunerna som huvudmän för brandförsvaret — icke torde stå att finna, har länsstyrelsen i och för sig intet att erinra emot förslaget i denna del. Länsstyrelsen har endast velat framhålla, att förslaget icke innebär någon rationell lösning för detta läns vidkommande, så länge nuvarande kommunindelning består."

Länsstyrelsen går därefter in på några för brandförsvaret i dess helhet väsentliga angelägenheter.

Brandchefens arbetsuppgifter ligger till väsentlig del inom det förebyggande brandförsvaret. Nya och utökade uppgifter har här för brandchefens vidkommande tillkommit bl a genom förordningen om brandfarliga varor samt i följd av ändrade föreskrifter inom ramen för byggnadslagstiftningen.

Med hänsyn till att verksamheten inom det förebyggande brandförsvaret såvitt nu kan bedömas, kommer att i allt större utsträckning inrymma problem, som för sin lösning kräver större arbetsinsatser, synes det angeläget, att kommunerna i ökad omfattning får tillgång till heltidsanställda brandchefer. Med heltidsanställning får följa icke endast ökade möjligheter att tillgodose de växande kraven på det förebyggande brandförsvarets område utan även en önskvärd vidgad samordning inom det släckande brandförsvaret. Samverkan inom kommunblockens ram kan ge helt andra möjligheter att tillgodose behovet av heltidsanställda brandchefer än vad för närvarande är möjligt med tanke på personella resurser och kommunernas ekonomi."

Länsstyrelsen fortsätter med att beröra samverkansfrågorna inom det släckande brandförsvaret och konstaterar att samverkan i stor omfattning redan nu äger rum mellan länets kommuner men framhåller som uppenbart att samverkan inom kommunblockens ram är ägnat att för brandkårernas del skapa vidgade möjligheter till effektivare insatser vid brandsläckning och uttalar vidare att ytterligare effektivitet kan uppnås om två eller flera block samverkar i fråga om organiserad släckningshjälp.

Slutligen erinrar länsstyrelsen i yttrandet om den samverkan, som sedan åtskilliga år ägt rum mellan landskommunerna i form av söttingsdistrikt. De gjorda erfarenheterna be-

dömas som synnerligen goda, varför förutsättningar föreligger för en fortsatt fruktbringande samverkan på förevarande område inom kommunblockens ram.

Denna artikel i Brandkårstidskrifts sista nummer gör ingalunda anspråk på att ens tillnärmelsevis fasta uppmärksamheten på de väsentligaste aktuella frågorna. Det rör sig endast om spridda tankar i det all dagliga arbetet. Måhända kan någon i framtiden dock ha intresse av vad som skett och sker i Brandkårstidskrifts slutskede.

I detta brandkårsförbund har Brandkårs-tidskrift — föregången av landskapets produkter Skånska brandkårsförbundets tidskrift 1909 och Tidskrift för landsbygdens brandväsen 1919 — haft god jordmån. *Tidskriften har visserligen sökt tillmötesgå skilda smärktningar men trots detta varit av utomordentligt värde särskilt för det stora flertalet av läsarna — landsbygdens brandmän i vidaste bemärkelse. Må det icke anses förmåtet att en medarbetare i denna stora grupp framför ett uppriktigt tack för saglig information och intresseväckande uppslag.*

K. V.

Brandbilar och jeepar

Utmärker sig för praktiska och väl genomtänkta konstruktioner av högsta kvalitet.

Vi utför all slag av byggnation i trä och stålkonstruktioner.

Vi har flera typer att visa.

F:a Kalmarverktyg

Kalmar, tel. 0480/101 45

Några synpunkter på brandmateriel

Av brandchef Ragnar Brodell

Materiel som skall användas vid katastrofer skall vara enkel. Bara den enkla utrustningen är i längden funktionssäker. Detta är en gammal god regel, som jag tror vi bör tillämpa även i fråga om brandmateriel. En brand är ju — åtminstone i ett mera utvecklat stadium — att betrakta som en katastrof. Vi bör alltså sträva efter att göra brandmaterielen så enkel som möjligt. Detta innebär inte, att vi skall gå tillbaka till forna dagars handkraftsprutor och hästdragna materiel, men vi skall sträva efter att göra vår moderna materiel så enkel som möjligt såväl i fråga om konstruktion som funktion.

Avvägningen är ofta svår att göra i vår moderna, tekniska värld. Vilka tekniska hjälpmedel skall man söka utnyttja och vilka skall man avstå ifrån? En förenkling är lätt att formulera, nämligen att brandmateriel skall dimensioneras och konstrueras för de stora bränderna. Det är framförallt då vi behöver enkel, slagkraftig, funktionsduglig materiel. För småbränder behöver vi ingen märkvärdig materiel. Det gör enligt min mening ingenting alls, om man kör ut till en bilbrand eller soteld med en relativt stor brandbil med vattentank och försedd med stor frontpump (exempelvis tankbil typ II). Det väsentliga är att den materiel vi använder vid småbränder är lika användbar vid de stora.

Vi kan härigenom sälla bort en typ av "specialfordon", som, tyvärr enligt min mening, har blivit alltför vanlig under senare år, nämligen dessa små fordon för soteldar, bilbränder och liknande, av någon anledning är de dessutom ofta fyrhjulsdrivna. . .

Förenklingen i fråga om brandmateriel måste drivas envetet och ständigt. Det är tyvärr mycket lätt att falla för moderna konstruktioner, som först synes erbjuda stora fördelar, men som vid närmare eftertanke kanske inte är så lysande.

Hydrauliska och andra hjälpmedel

Bioteknologi har på senare år blivit ett modernt ämne. Det innebär bl a, att man skall

lära sig att rätt använda sina muskler och sin kropp, för att i möjligaste mån undvika skador. Detta har fört med sig, att man försökt minska påfrestningarna på den mänskliga organismen genom att bygga in olika slag av lyftanordningar och hissar även i brandbilar. Tanken är naturligtvis god. Det är bara det, att sådana anordningar i regel blir mycket skrymmande. De blir lätt också komplicerade. Man får ytterligare felmöjligheter samtidigt som man ökar inlärningssvårigheterna beträffande materielens hanterande. Den allvarligaste nackdelen synes dock vara, att de skrymmande konstruktionerna tar upp plats, som bättre behövs för t ex slang och vatten.

Däremot torde det vara lämpligt att försöka få fram exempelvis slangförpackningar, som är så beskaffade, att tyngden av det burna icke kommer att vila på ryggkotpelaren utan på bäckenet. Benen får sålunda ta upp belastningen, vilket är en avsevärd fördel. Det finns redan sådana bäranordningar för andra ändamål. Jag tror det skulle löna sig att föra över dessa nya grundprinciper i fråga om bäring även på brandmaterielområdet.

Karosseribygandet

Det område, där man snabbast och kanske med det väsentligaste resultatet kan sätta in en förenkling i fråga om brandmaterielen, är karosseribygandet. Särskilt om man väljer sk delad byggnad, dvs personalhytt och materielutrymme bygges i helt skilda enheter, bör det vara möjligt att nå en avsevärd förenkling. Personalhytter bygges redan nu i stora serier. De fyller väl de uppställda säkerhetskraven. Det bör vara möjligt att bygga även materialutrymmet i stora serier avpassade efter de chassityper, som används till brandbilar.

En viss försöksverksamhet behövs kanske. Det finns så många nya material, som icke prövats. Plastmaterial i olika former kan användas till vattentankar, rörledningar, vissa konstruktioner i dörrar etc. Man kan vidare

Radiosökare för alarmering

När det i dag gäller att upprätthålla en brandkårsorganisation, som i huvudsak bygger på *deltidsanställd* personal, måste åtskilliga faktorer penetreras. Av dessa kan nämnas brandmännens fritidsförhållanden i deras ordinarie anställning, arbetsplatsernas belägenhet och utformning, lokalisering av bostäderna samt de faktorer, som gör en anställning i brandkåren mer eller mindre attraktiv; ekonomiska förhållanden, krav på beredskapskyldighet, brandkårens allmänna good-will, andan inom kåren. Bakgrund måste hela tiden dessutom vara de normgivande krav, som uppställts beträffande utryckningsheters anspänningstid. För att nå en rationell organisation måste tillgängliga tekniska hjälpmedel utnyttjas. Jag skall gå in litet på frågan om hjälpmedel och beskriva en anläggning för utgående alarmering, som installerats på prov i Oxelösund.

Vilka krav ställer jag på en anläggning för utgående alarm?

1. Brandpersonalen skall kunna nås vid alla tider på dygnet och var de än befinner sig inom beredskapsområdet.

peka på de nya limningsmetoder, som kommit fram på senare år. Det är tex numera möjligt att limma på plåt mot trä i hållbara konstruktioner. Användning av trälaminat medför att konstruktioner kan göras mycket tunna och lätta utan att styrkan eftersättes.

Slutord

Vid praktiskt taget alla brandkårer här i landet sker ett ständigt utvecklingsarbete, ett ständigt experimenterande och framtagande av nya konstruktioner. Detta är något mycket värdefullt, som vi skall slå vakt om. Vi får emellertid inte glömma den grundregel som jag framhöll i början på den här lilla artikeln, nämligen att materiel, som skall användas vid katastrofer, skall vara *enkel, funktionssäker och stark*. Den gallring vi ålägger oss, när det gäller nykonstruktioner, skall därför vara synnerligen hård.

2. Alarmanläggningen måste vara funktions-säker.

De anordningar som hittills kunnat utnyttjas har den nackdelen, att det är mycket svårt att nå personalen på en större arbetsplats. Likaså måste möjligheterna att nå personal, som befinner sig inom biografier, varuhus och dylika lokaliteter utom hemmet, bedömas som ganska små. Orsaken är att alarmering hittills skett via trådnät eller tyfon (jag bortser från de fall då alarmering skett via Sveriges Radio). Utbyte av trådanläggningar mot radio har i andra sammanhang skett i många år — kommunikationstekniken har som känt gjort mycket stora framsteg och radio anses i dag vara ett mycket säkert hjälpmedel. Frågan är då i vilken form radion kan användas i detta speciella sammanhang. Såvitt jag vet föreligger följande alternativ:

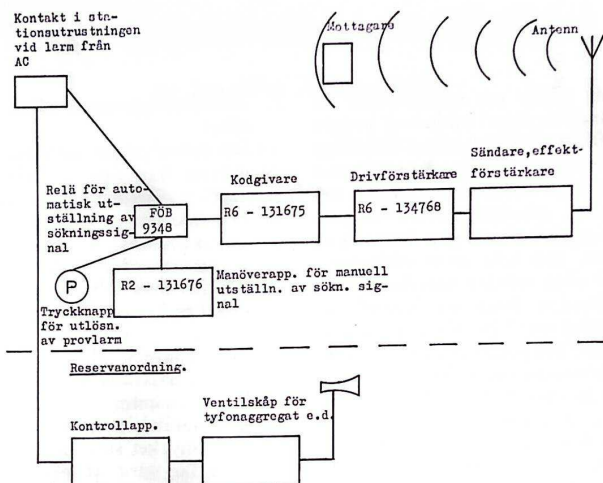
1. Dubbel talförbindelse alarmcentral — brandman — alarmcentral.
2. Enkel talförbindelse alarmcentral — brandman (brandmän).
3. Kodsignal alarmcentral — brandmän.

Av dessa alternativ kan alt 1 betraktas som alltför kostnadskrävande och som alt 2 anses ha nackdelar som uppväger fördelarna har jag valt att närmare undersöka möjligheterna att använda radio av typ personsökare. Undersökningarna inleddes under sommaren 1962 med räckviddsprov, vilket gav så positiva erfarenheter att brandstyrelsen i Oxelösund beslöt att en provserie, som skulle ge fullt underlag för en bedömning, skulle företas. Densamma påbörjades den 20/2 1963 och avses pågå till årsskiftet 1963—64. Väsentliga delar av serien är emellertid redan utförda, varför en redogörelse kan vara av visst intresse.

Beskrivning av den tekniska utrustningen

Beteckning: Ericall personsökarutrustning för alarmering av brandmän.

Anläggningens uppbyggnad framgår av följande blockschema:

Startimpuls till sökarutrustningen erhålles från ett kontaktorgan i stationsutrustningen. Från detta erhålles kontaktslutning i samband med att alarmsignal utsändes från alarmrengscentralen. Kontaktslutningen startar relä FÖB 9348, med vilket en förhandsinställd sökningskod utställs.

Koden registreras i kodgivaren R6-131675 och omvandlas till en serie tonfrekvenser, vilka påföres drivförstärkaren R6-134768.

Drivförstärkaren matar i sin tur effektförstärkaren och sändaren (50 W) och den utgående signalen påföres därefter en jordplanantenn. Överföringen till sändaren sker med tvåtrådig ledning och ledningslängden kan uppgå till 10 km. Utrustningen är godkänd av Kungl. Telestyrelsen för överföring via ledningar i rikstelefonnätet.

Ericallutsändarens radiovågor når trådlöst mottagaren inom sökningsområdet och startar vid alarm en summersignal i varje mottagare. Denna akustiska signal kan vid behov kompletteras med tillsatser, vilka även ger ljus eller kraftigare ljudsignaler.

Tonkoderna kan utsändas under en viss tidsperiod (ca 45 sek) eller oavbrutet till dess apparaten återställs manuellt.

Till anläggningen hör också en manöverapparat, typ R2-131676, med vilken sökning av valfri tonkod manuellt kan utställas. Me-

dan ovannämnd reläapparat, typ FÖB 9348, är avsedd för utställning av en förhandsinställd kod för vilken samtliga mottagare, vilka tilldelats brandmän, reagerar, kan med den manuella manöverapparaten individuell sökning ske av exempelvis brandchef och vice brandchef. Dessa personer måste i sådant fall vara utrustade med separata mottagare med individuella kodkombinationer.

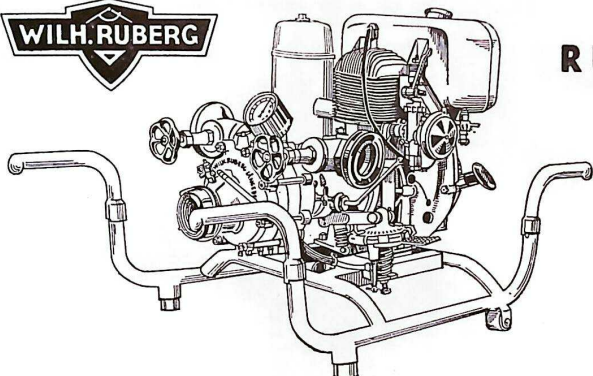
I utrustningen ingår till sist en tryckknapp, vilken placeras på brandstationen och med vilken provalarmering kan ske.

Mottagaren, typ R5-125830

Ericall-mottagaren är insluten i ett plasthölje med så små dimensioner att den kan få rum i bröstfickan på en kavaj, där den kvarhålls av ett brett, refflat gummiband runt plasthöljet. Mottagaren, som väger endast ca 150 g, kan även förses med band, så att den kan hängas om halsen. Under gummibandet finns en lätt åtkomlig kassett för mottagarens batterier. Dessa är av kvicksilvertyp och ger en drifttid av upp till 1.000 timmar.

Genom att mottagaren endast har ett manöverorgan — en kombinerad strömbrytare och återställningsknapp — är handhavandet mycket enkelt. Inkoppling sker när knappen förs åt sidan, varvid en röd signal visar att mottagaren är i funktion.

BÄRBAR MOTORBRANDSPRUTA

RUBERG 200

8 hk luftkyld
2-takts-motor
200 l/min
vid 100 m/vp

Evakuering:
Membranpump
Vikt 65 kg

WILH. RUBERGS FABR.-AKTIEBOLAG

LÅNGBRO

Fabriken Immeln Kristianstad 960 40

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

— Fabriken Vinslöv Kristianstad 806 01

BRISSMANS SLANGUTLÄGG- NINGSJEEP

Ett modernt brandfordon
med automatisk slang-
utläggning

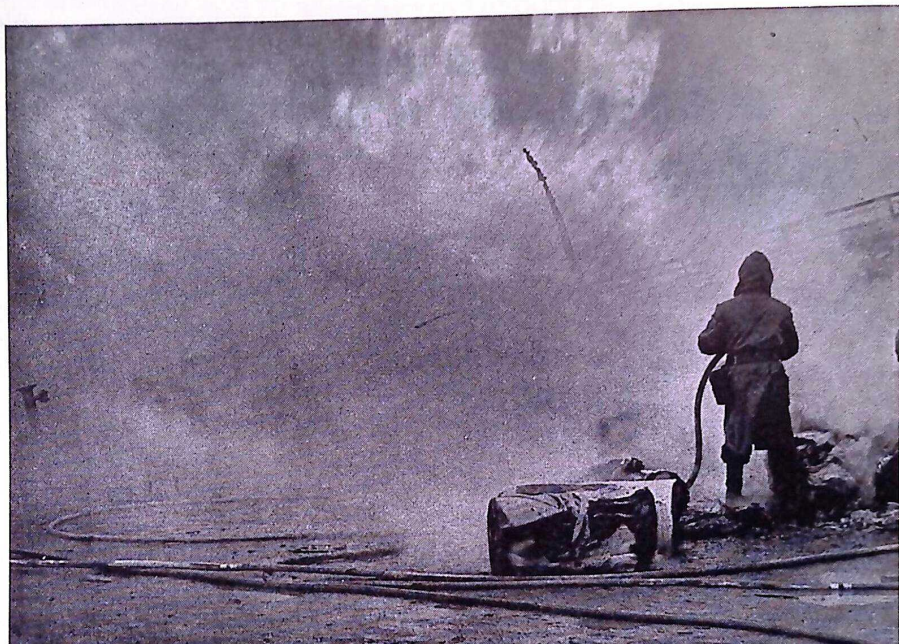
BRANDBILAR - MOTORSPRUTOR - BRANDSLANGAR OCH ARMATUR
PERSONLIG UTRUSTNING - MODERNA ELDSLÄCKARE

I alla materialfrågor kontakta oss och infordra offert

BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

HALMSTAD - TELEFON 035/133 33

Jonsereds LINNESLANG

Jonsereds Linneslang — garantimärkt med 2 blå ränder — en pålitlig bundsförvant i kampen mot elden.

• ytterst tät • har högt sprängtryck • mjukbehandlad och krympt • impregnerad mot röta • lätt-
hanterlig och slitstark • billig per utryckning

Dimensioner: 25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

Aukt. återförs.: Brissmans Brandredskap AB, Halmstad, AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm - Göte-
borg - Malmö - Sundsvall - Jönköping, Odenius AB, Göteborg, AB Pumpindustri, Göteborg - Stockholm

Jonsereds
där tradition förenas med modern teknik

JONSEREDS FABRIKERS AKTIEBOLAG, JONSERED - GRUNDAT 1833

Mottagaren är transistoriserad och uppbyggd på en laminatplatta med tryckt ledningsdragning, vilket ger stor tillförlitlighet. Om den normala ljudsignalen visar sig otillräcklig som väckningssignal kan mottagaren även kompletteras med en särskild väckningstillsats.

Tekniska data:

Max antal mottagare	392
Antal kombinationssiffror	3
Anropsrepetering	6—8 gånger under ca 45 sek därefter automatisk nedkoppling eller kontinuerlig fram till manuell återställning
Sändarfrekvens	27.450 MHz
Frekvensnoggrannhet	± 0.005 %
Ureffekt	50 W
Strömförsörjning:	
kodgivare	110—240 V 50 ± 0.2 Hz
sändare	110—240 V 50 Hz
mottagare	English Mallory Typ RM 1
Effektförbrukning:	
kodgivare	90 VA
sändare	45 VA
mottagare	3,5 m W
Max ledningsavstånd:	
manöverapparat-kodgivare	1.000 m vid tråddiameter 0,5 mm
kodgivare-sändare	10 km vid tråddiameter 0,5 mm

Dimensioner och vikter:

	Höjd mm	Bredd mm	Djup mm	Vikt kg
Manöverapparat	60	187	113	0,8
Kodgivare	240	555	190	19
Sändare	240	365	190	9
Mottagare	115	55	23 (18)	0,15

Provserien

Under provserien har sändaren varit placerad i brandstationen, som är belägen centralt inom staden. Antennen har varit uppsatt på tornets tak på en höjd av + 35 m.

Räckviddsprov

Räckviddsprovet den 9—11 juli 1962 var uppbyggt så att sändaren var ständigt påslagen, varefter mottagare sändes ut i 6 olika riktningar, i vilka de uppfångade impulserna kartlades. Riktningarna hade bestämts med utgångspunkt

från bebyggelsen så att 2 st passerade industri — resp hamnområden, 2 st flerfamiljsbebyggelse och 2 st småhusbebyggelse.

Registreringen skedde i källarplan då det förutsattes att skärmningen var störst i detta plan.

Resultat

Riktning 1 inom industri — registrerades impulser ca 1500 m från sändaren. Kraftiga stålpelare resp större upplag av stålplåt syntes inte inverka.

Riktning 2 inom hamnområdet — registrerades impulser ca 1000 m — vatten förhindrade fortsatt undersökning. (Det har vid den senare provserien i denna riktning uppfångats impulser utomhus på ca 5000 m avstånd från sändaren.)

Riktning 3 inom flerfamiljsbebyggelse — ca 1.000 m. Kårens kommunikationsradioantenn, som också är placerad på tornet, kan ha inverkat störande i denna riktning.

Riktning 4 inom flerfamiljsbebyggelse — ca 1.000 m — bebyggelsens slut.

Riktning 5 inom småhusområde — ca 1.500 m. Kommunikationsradioantennen kan ha inverkat även i denna riktning.

Riktning 6 genom småhusbebyggelse — ca 1.500 m — bebyggelsens slut.

Anm.: Under provet konstaterades att det på 2 punkter som kunde ligga mycket nära varandra (nägra meter) kunde råda olika mottagningsförhållanden — variationerna förklarades vara en följd av skuggningsfenomen.

Anm. 2: Inom det område där impulserna uppfångades i källare uppfångades de också i en bil.

Funktionsprov

Provet var upplagt så att 5 brandmän erhöj mottagningsapparater vars signaler skulle noteras på därför särskilt avsett formulär. Brandmännen hade såväl bostäder som arbetsplatser inom det område där signaler konstaterats kunna uppfångas i källare. Under tiden 20/2—5/3 1963 utsändes impulser kl 09.00, kl 14.00 och kl 17.00, sammanlagt utsändes signaler vid 30 tillfällen under perioden. Signaler utsändes under 1 min, vilket innebär ca 10 utgående kods signaler. Maximalt kunde således registreras 150 signaler på 5 mottagare, av dessa registrerades 148.

Under tiden 6/3—30/3 1963 utsändes signaler vid varierande tidpunkter under dygnet — tidpunkterna var okända för i provet medverkande personal. Signaler utsändes vid denna provserie 2—5 gånger/dygn på tidpunkter

mellan 07.08—20.13 under 30 s (ca 5 utgående kodsignaler). Prov gjordes sammanlagt 80 gånger, med samma antal mottagare 5 st kunde således högst 400 impulser registreras. Av dessa registrerades 362.

"Långtidsprov"

Signaler utsändes efter den 1/4 automatiskt samtidigt med att induktorn för larmklockorna startar, vilket innebär att såväl provnings- som larmsignaler utlöser radiosignal. Tyvärr har antalet brandlarm under denna provperiod hittills (fram till den 20/7 1963) varit litet, varför erhållet resultat (samtliga apparater ha registrerat larmet vid 3 tillfällen) är utan betydelse som provningsresultat. Provserien har emellertid gett andra erfarenheter, genom att erforderliga batteribyten samt reparationer noterats. Utgångna batterier ser fel på mottagarna har av brandmännen konstaterats vid provlarm, som dagligen utsändes kl 09.00.

Betr. *batteriernas livslängd* har det framkommit att desamma inte i något fall varar mindre än en månad — den kortaste tiden har varit 34 dagar och den längsta 59 dagar. Inverkande faktorer är hur länge en apparat ger signal innan den avstängs (vid signalgivning ökas strömförbrukningen 10-faldigt jämfört med "passningsläge").

I det förra fallet har brandmannen en mycket bullrig arbetsplats, varför apparaten sannolikt fått ge signal relativt länge innan signalen uppmärksammats. I sammanhanget kan nämnas att en optisk mottagartillsats av en pennas storlek finns för att avhjälpa detta förhållande. Ur säkerhetssynpunkt förefaller det emellertid, med de batterier som för närvarande står till buds, nödvändigt att skifta batterier varje månad.

Uppkomna fel. Under tiden 20/2—20/7 har fel uppstått på 4 st mottagare varav på en av dem 2 ggr. Felen har i 3 fall bedömts vara av sådan art att desamma sannolikt skulle kunna ha avhjulpts av egen personal med någon kännedom och erfarenhet om apparaterna. Mottagarna har vid dessa tillfällen varit alltför känsliga och förutom för kodimpulser reagerat för mindre stötar. Uppsatt stationär utrustning har varit ständigt kopplad under försöket och hela tiden fungerat utan anmärkning.

Hur ofta glömmar brandmännen att ta med sig sin apparat?

Innan jag besvarar denna fråga måste jag konstatera att jag befinner mig på mycket osäker mark. Försöksserien har av deltagande brandmän omfattats med mycket stort intresse och en positiv inställning, vilket är av oerhörd betydelse. Den vilja, som fanns i början av proven att ha mottagaren med har efterhand ersatts av vanan eller som en av brandmännen sa: "Det är lika naturligt att ha radion med som pipa och plånbok". Svaret blir således att med en allmänt positiv inställning föreligger det inte någon risk för att mottagaren inte skall medtagas. Provsignalen kl 09.00 eller rättare utbliven dylik kommer dessutom att tjäna som påminnelse.

Vad händer om apparaturen inte fungerar?

Skulle fel uppstå på den stationära utrustningen kan en kontrollapparat installeras med uppgift att då kodsignal inte går ut inkoppla en annan larmanordning exempelvis tyfonaggregat.

Fel på mottagare måste i likhet med missade signaler kompenseras genom en ökning av antalet mottagare. Denna fråga är emellertid av organisatorisk art liksom upprätthållande av numerär under tjänstledigheter, vid sjukdom och dylika tillfällen.

Allmänna slutsatser:

Fördelarna med anläggningen jämfört med hittills utnyttjade system för utgående alarm kan sammanfattas sålunda.

1. Personalen nås var än inom beredskapsområdet den befinner sig, således även vid förflyttning mellan bostad och arbetsplats.
2. Brandmännen är inte låsta till vissa platser för att upprätthålla beredskap inom hörhåll för larmanordning. Regelmässigt är våra brandmän mycket ansvarsmedvetna, inte minst när det gäller att upprätthålla ålagd beredskap. De fördelar som följer med alarmsystemet — främst den ökade rörelsefriheten och möjligheterna att föra en normal tillvaro inom beredskapsområdet — anses därför av brandmännen uppväga nackdelarna att ständigt vara tvungna att bära på sig mottagare och se till att dessa inte utsättes för skada. Detta

kommer på lång sikt att få till följd att deltidanställning i brandkåren får ett större attraktionsvärde.

3. Anläggningen reagerar snabbt — efter slutningsimpuls utsändes radiosignaler efter ett par sekunder, något som medverkar till att nedbringa anspänningstiden.
4. Anläggningen kan förutom för larmgivning utnyttjas för att söka befäl och personal i övrigt, individuellt eller i grupper — variationsmöjligheterna, 392 alternativa signaler, ger god marginal för speciella önskemål.

Beträffande provresultaten kan anges att tidsperioden givetvis är alltför kort för att man skall kunna dra definitiva slutsatser. Dessamma är dock så positiva att de ger anledning till en fortsättning på denna väg. Håller sändar- och mottagarutrustningen även i fortsättningen samma "verkningsgrad", dvs kommer mer än 90 % av signalerna att kunna inläsas inom fastställt område, förefaller det svårt att finna något bättre alternativ för utgående alarm. Det är väl dock otvivelaktigt så, att utrustningen inte är fulländad utan man kan se fram mot ett utvecklingsarbete

mot bättre utrustning. Därvid skulle jag vilja framföra följande önskemål, vilka också kan karaktäriseras som nackdelar med anläggningen.

1. En ännu bättre räckvidd än 1.500 m är önskvärd — detta önskemål måste finnas tillgodoses genom uppsättande av "slavsändare".
2. En förbättrad batteriutrustning — målsättningen bör vara att apparaten uppladdas automatiskt vid de tillfällen då väckningsenheten är inkopplad.
3. Mottagarna bör konstrueras stötsäkra — motståndsförmågan mot mekaniska påkänningar bör vara så stor att de skall kunna tappas i golvet utan att ta skada.

Kostnader för en anläggning

Stationär utrustning storleksordning	12.000:—	kr
Mottagare	500:—	kr/st
Väckningsenhet	150:—	„
Optisk tillsats	100:—	„
Batterier för en mottagare	7:—	kr/sats

Sven Stavréus

SNORKLAR

(HYDRAUL-DRIVNA ARBETSPLATTFORMAR)

med 11, 15 eller 22 meters arbetshöjd över markplan

Välkänd, **svensk** hydraulkranfabrik

Beprövade, ekonomiska konstruktioner medför låga priser

Konstruerade och godkända enl. Svenska Krankommissionens högsta klass

Alla upplysningar genom representant:

INGENJÖRSFIRMA

BOLINS BRAND BYRÅ AB

Tranebergsvägen 24, BROMMA — Tel. 25 86 84

Brandkärernas ökade räddnings- och hjälptjänst

Vid nordiska brandteknikermötet i Köpenhamn i år höll vice brandchef S Salomonsen, Oslo, ett inledningsanförande i rubricerat ämne. Representanter för övriga nordiska länder gjorde därefter inlägg varav vi här återger det som gjordes av brandchef J E Skogsb erg, Stockholm.

Det moderna samhället är så tekniskt invecklat att den enskilde kan räkna i situationer, som han själv inte kan klara upp. Det är väl ingen tvekan om att i sådana situationer där en person utsätts för livshot eller hot, som kan medföra allvarlig kroppsskada, skall samhället ingripa för att avlägsna hotet. Om situationen kräver snabbt ingripande och inte är av polisiär natur, är det som regel brandkären som kopplas in. Brandchef Salomonsen har nyss framhållit, och jag har samma erfarenhet, att allmänheten många gånger har den uppfattningen att hjälp skall lämnas även i andra situationer än nödlägen, lägen som mer kan karaktäriseras som obehagliga, och att hjälpen skall lämnas gratis eller till ringa kostnad. Man kan ha olika uppfattningar om hur långt samhället skall sträcka sig i sin hjälputövning, men man skall komma ihåg att varje hjälpaktion kräver personalinsats och att personal kostar pengar.

Det är så lätt att säga att när brandkären folk ändå finns där så kan dom väl åtaga sig även de uppgifterna i stället för att göra ingenting. Det är en motivering som brandbefäl känner sedan gammalt. För oss vid Stockholms brandkår är en sådan motivering helt ohållbar. Vi är så hårt rationaliserade att vi inte kan klara av vårt ordinarie arbete med ordinarie vaktpersonal; vi måste dagligen kalla in fridygspersonal mot övertidsersättning. Jag förmodar att vid de flesta brandkårer är det på samma sätt. Det blir därför inte brandchefen som kan råda över om allmänheten skall lämnas hjälp i andra situationer än livshotande, det är de myndigheter som beviljar medel för brandkarens drift som har detta avgörande i sin hand. Från min sida vill jag framhålla att min kär utan knot kommer att finna sig i de service-uppgifter som stadens myndigheter anser lämpligt att lägga på oss om man ställer materiella och personella resurser till förfogande. Man kan som sagt ha olika uppfattningar om hur långt samhället skall sträcka sig i hjälputövning, men så mycket är säkert att det finns ett behov av

service och att detta måste tillfredsställas av någon, samhället eller privata organisationer, privata räddningskärer. Genom att Stockholms brandkår på grund av personalknapphet visat ifrån sig service-uppgifter har ett par privatägda räddningskärer vunnit insteg på Stockholmsmarknaden och utfört ett mycket gott och i ansvariga kretsar uppskattat arbete. Arbetet har bl a bestått i transport av polioförlamade eller på annat sätt rörelsehämmande barn till och från skolan, transport av vuxna rörelsehämmande till och från biograf eller teater, kommersiella vattendyknningar o dyl. Kostnaderna för transport av de rörelsehämmande barnen har Stockholms stad stått för; det allmänna har således ombesörjt denna sociala välfärd, även om det icke skett med brandkarens fordon och med hjälp av brandkarens personal.

Ett annat område där behovet av service var mycket stort och trycket på brandkären hårt var stegområdet. Man ville gärna låna brandkarens maskinstegar vid översyn av högsittande reklamskyltar, vid trädfällning o dyl. Även här ställde vi oss avvisande, men stegproblemet har nu lösts på så sätt att en privatföretagare inköpt en utrangerad maskinstega och med denna lämnar service. Finns ett behov av hjälp eller service så framkommer förr eller senare något som tillfredsställer behovet och i många fall går det lättare om den privata företagsamheten får komma in på området.

När jag här talar om att Stockholms brandkår på grund av personalknapphet måste avvisa serviceuppgifter så kan det vara lämpligt att jag för dem som icke känner till förhållandena omtalar att vi utför omkring 55.000 sjuktransporter årligen och att dessa siffror växer med 10 % för varje år.

Det förebyggande brandskyddet och de nya byggnadsmaterielen har gjort att antalet eldsvådor minskat och eldsvådornas omfattning också minskat. I varje fall är det så i Stockholm och det kan väl inte vara mycket annorlunda på andra håll. Den minskning i arbets-

belastningen som då uppkommit har sugits upp av brandmännens ökade fritids- och semesterförmåner och i Stockholms fall av det våldsamt stegrade sjuktransportbehovet. Vid många brandkårer måste dock ha uppstått ett visst arbetskraftsöverskott som måste engageras och detta är kanske anledningen till att man vid åtminstone en svensk brandkår utlovar att man kan *hjälpa alla med allt*. Det ser, som brandchef Salomonsen nyss sa, bra ut på papperet, men håller erfarenhetsmässigt dåligt i praktiken.

Sammanfattningsvis vill jag väl säga att jag har den uppfattningen att brandkåren skall ställa sig positiva till all slags service- och räddningsarbete om man kan göra det bättre och billigare än någon annan. Jag är också av den uppfattningen att om man åtar sig att förmedla hjälp, att skaffa fram hjälp från andra håll, så har man också bundit sig för att hålla kontroll över de företag eller organisationer som skall lämna denna hjälp. Det är till stor skada för brandkårens re-

nommé och good-will om man — det må vara även endast vid något enstaka tillfälle — saknar täckning för vad man utlovat.

Beträffande froskemannstjänsten — vattendykartjänst säger vi i Sverige — får även jag konstatera att vattendykarna aldrig lyckats rädda någon människa från drunkningsdöd. Då en bil går över en kajkant skall det vara synnerligen lyckliga omständigheter förhånen om man skall lyckas rädda någon av dem som befinner sig i bilen. Den tid man har till förfogande innan döden inträder är alldeles för kort. Det skulle vara frestande att med hänsyn härtill helt lägga ned vattendykartjänsten; utbildning och övning av vattendykarna tar avsevärd tid i anspråk och även en ganska obetydlig förkylning kan innebära personliga risker för vattendykaren vid nedstigning i vatten. En nedläggning är emellertid ur andra synpunkter omöjlig. Dels skulle det väl kunna inträffa någon gång att en räddningsaktion lyckas och dels skulle allmänheten och press icke finna sig i att man ens i det utsiktslösa läge icke vidtog någon åtgärd.

PANCOM För sambandet på brandplatsen

Pancom, TR-29750 är en heltransistorerad, kristallstyrd radiosändare och mottagare för brandkårsbruk

Tekniska upplysningar:

Sändare: 2 Transistorer
Modulator: 2 Transistorer
Mottagare: 6 Transistorer
Vikt: 450 gr inklusive svinläderväska

Dimensioner: 171×76×38 mm
Batterier: 8 st 1,5 V Penlite
Strömförbrukning: 90 mW

SLÄPKÄRROR BRANDBILAR
BÄRBARA MOTORSPRUTOR
SKOGSBRANDMATERIEL

WALTER EHRNLUND AB

Långholmsgatan 20 STOCKHOLM Tel. 08/69 42 85 - 86
08/68 57 66

WERBA

Samordning af brandvæsenene indenfor Storkøbenhavn

Vid årets Nordiska Brandteknikermöte höll brandchef E S c h r ö d e r, Köpenhamn, nedanstående med stort intresse åhörda anförande.

Hovedstadsområdet omfatter 25 kommuner med et samlet areal på ca 60.000 ha og ca 1,4 mill indbyggere. Områdets største udstrækning i nord-sydgående retning er ca 40 km og i øst-vestgående retning ca 25 km.

Indenfor området er der imellem kommunerne oprettet et fællesråd "Hovedstadskommunernes Samråd", der på forskellig måde søger at fremme samarbejde ved samordning af opgaver af fælles interesse. De politiske ledere indenfor de enkelte kommuner danner tilsammen rådet, der vælger en formand, f t borgmesteren for Gentofte kommune.

I Januar 1961 nedsatte rådet et udvalg på 5 medlemmer med den opgave at fremkomme med en teknisk og økonomisk vurdering af spørgsmålet om en samordning af hovedstadsrådets brandvæsenere.

Udvalget sammensættes af embedsmænd fra 5 kommuner og repræsenterende sagkundskab for brandvæsen, administrativ og økonomisk forvaltning.

Ifølge brandlovens § 1 påhviler det enhver kommune at opretholde et brandvæsen, der er i stand til at yde et forsvarligt retnings- og slukningsarbejde. Loven anviser forskellige muligheder for opfyldelse af denne pligt, og bestemmende for, hvilken løsning man har valgt i de enkelte kommuner, er først og fremmest den foreliggende brandrisiko alt efter den lokale bebyggelseart og -tæthed. Den tekniske vurdering af disse forhold påvirkes vel også i nogen grad af kommunernes økonomi og brandvæsenene indenfor Storkøbenhavn frembyder derfor et noget billede. Der er tale om følgende organisationsformer:

1. Det kommunale brandvæsen med heltidsansat personale, der på skift forretter vagt- og udryknings-tjeneste på stationerne. Dette system giver naturligvis det højeste udrykningsberedskab og anses for nødvendigt, hvor kravet om kortest udrykningstid er størkest som følge af meget høj brandrisiko, men den medfører også de største udgifter. Denne form anvendes i København, Frederiksberg og Gentofte.

2. Det kommunale brandvæsen med deltidsansat personale baseret på brandmanskab, hvis hovederhverv ligger udenfor brandvæsenet, og som møder ildløs ved tilkaldelse fra hjemmet eller arbejdspladsen ved udrykning med klokker, pr telefon eller med si-

rene. Ordningen kan eventuelt kombineres med den førstnævnte ordning, hvorved opnås, at man kan afsende et enkelt køretøj med fast mandskab på den kortest mulige tid og senere supplere udrykningen med deltidsansat tilkaldt mandskab. Udelukkende deltidsansat personale anvendes i Søllerød, Birkerød, Hørsholm og Dragør.

Tilsvarende ordninger suppleret med fast heltidsansat personale findes i Glostrup og Tårnby.

3. Det private brandvæsen i egen kommune (entreprisebrandvæsen) baseret på, at et privat brandvæsen i helhed til kontrakt og i nærmere aftalt omfang stiller brandudrykningskorps til rådighed for kommunen, der herved kan fritages for sin pligt til selv at opretholde motoriseret udrykningskorps. Dette system anvendes i Gladsaxe, Lyngby-Tårnbæk, Rødovre, Ballerup-Måløv samt Høje Tåstrup. Alle aftaler om entreprisebrandvæsen indenfor hovedstadsområdet er afsluttet med Falcks Redningskorps.

Den 4' form er baseret på kontrakt med en anden kommune eller med Falck og betjent fra en station udenfor kommunens grænser (oplandsbrandvæsen). Anvendes i Hvidovre (Københavns Brandvæsen), St. Magleby (Tårnby Brandvæsen), Brøndbyerne (Glostrup Brandvæsen), Herlev, Værløse, Ledøje-Smørum, Herstederne, Vallensbæk, Sengeløse samt Torslunde-Ishøj (Falck).

I det samlede område findes ialt 22 stationer med fast vagt, men disse er ret uregelmæssigt placeret, så ledes er den indre by naturligvis stærkest besat. De samlede udgifter til brandvæsenene udgør for tiden ca: kr 21 mill årligt, og prisen udregnet pr indbygger varierer indenfor de enkelte områder fra ca: kr 3 til kr 21. Udvalget er af den opfattelse, at man ved en fælles udnyttelse af brandberedskabet kan skabe større teknisk effektivitet samt spare en del af de årlige udgifter.

De eksisterende brandvæsenere er i deras grundprincip opbygget med henblik på i hovedsagen at dække kommunernes brandrisiko ved egne kræfter, selve om der naturligvis eksisterer et vist samarbejde der navnlig går ud på gensidig aftaler om, at hjælp ved store brande kan tilkaldes fra andre kommuner, — endda uden vederlag.

Udvalget har imidlertid rettet blikket imod en ordning, hvorefter fælles udrykninger fra 2 eller flere brandvæsener er aftalt på forhånd, således at hjælpen fra andens kommune automatisk, uden at man skal afvente tilkaldelse, når det på brandstedet bliver erkendt, at hjælp er påkrævet.

Udvalget har herefter opstillet følgende grundlæggende betragtninger:

1. Ved enhver brand bør den først mødende udrykning komme fra den brandstation, hvorfra man har kortest udrykningstid til brandstedet.

2. Ved brand skal der sædvanligvis møde en normaludrykning af en sådan størrelse og inden for en sådan tid, at der erfaringsmæssigt kan forudses, at udrykningen i langt de fleste tilfælde vil være tilstrækkelig til at bekæmpe branden eller i hvert fald hindre den i at brede sig væsentligt, inden yderligere hjælp kan nå frem. Fornøden effektivitet i tilfælde af redningsopgaver for mennesker i fare må herved også være tilgodeset.

3. Den kommanderende på ethvert brandsted inden for området skal til enhver tid kunne tilkalde den efter hans skøn nødvendige assistance i tilfælde af truende situationer.

Disse udrykningsenheder skal kunne afsendes fra de — efter at nærmeste station eventuelt helt er blottet — nu tidsmæssigt nærmest brandstedet liggende stationer.

For at imødekomme de situationer, hvor normaludrykningen ikke skønnes tilstrækkelig til ved egne kræfter at kunne nedkæmpe branden, bør den kommanderende allerede efter en hastig erkendelse kunne beslutte, at assistance skal tilkaldes, og bedømme størrelsesordenen af den nødvendige assistance. Kun på denne måde kan det siges, at man på effektiv måde har søgt at imødegå en farlig udvikling af branden.

Ved imødekommelse af disse 3 grundbetragtninger mener udvalget, at man kan imødekomme brandlovens § 1 om opretholdelse af et brandvæsen, der er i stand til at yde et forsvarligt rednings- og slukningsarbejde.

Udvalget har i denne forbindelse forsøgt at danne sig en mening om hvorledes begreber "et forsvarligt sluknings- og redningsarbejde" bør defineres.

En ren økonomisk betragtning synes herved ikke at kunne føre til en klar formulering, idet opståede skader i almindelighed er økonomisk dækket af brandforsikringen eller andre relevante former for forsikring.

Da imidlertid forsikringsvæsenets tarifiering må følge brandskadernes samlede omfang og derfor vil være afhængige af bevægelser i retning af større eller mindre samlede brandskader, må det vel være et grundsynspunkt, at samfundets bygningsmæssige og industrielle udvikling, såfremt denne viser tendenser i ret-

ning af stigende brandskader, bør følges op ved opretholdelse af brandvæsener, der kan tilgodeses til enhver tid foreliggende brandrisiko og følge trop med udviklingen.

Samtidigt bør herved en traditionsmæssigt begrundet sikkerhedsfølelse hos befolkningen imod fare og tab af privat ejendom af personlig værdi drages ind i billedet, hvilket vel i dette land må opfattes som en forventning om, at der fra samfundets side gribes ind over for ildebrande med en indsats, der bærer tydeligt præg af viljen til at hindre større ødelæggelser.

Dette kunne sammenfattende udtrykkes således:

En forudsætning må være, at samtlige brande af et omfang, større end borgerne selv kan bekæmpe, herunder også samtidigt indtræffende brande, af brandkorpset må kunne begrænses og bekæmpes på en objekтивt set tilfredsstillende måde, idet dog også befolkningens subjektive bedømmelse i hovedsagen bør tilgodeses.

Ud fra disse betragtninger har udvalget herefter formuleret følgende formål med en nærmere samordning af hovedstadsområdets brandvæsener:

Det bør ved fællesudnyttelse af det inden for hovedstadskommunerne til enhver tid tilvejebragte brandberedskab sikres, at brandudrykningsenheder afsendes efter foreliggende brandrisiko kan afsendes til ethvert forekommende brandsted og nå frem hertil så betids, at et forsvarligt rednings- og slukningsarbejde kan ydes overensstemmende med kravet i § 1 i brandloven for købstæderne og på landet.

Det bør i denne forbindelse tilsigtes, at enhver udrykningsenhed altid afsendes fra den på det givne tidspunkt nærmest brandstedet beliggende station, der i øjeblikket har køretøjer af den udkrævede art til rådighed.

For at nå dette mål anviser udvalget følgende veje:

1. De nuværende udrykningsgrænser for de enkelte brandstationer bør uden hensyn til kommunegrænserne ændres således, at ved enhver brand kommer den først mødende udrykning fra den station, hvorfra man har kortest udrykningstid til brandstedet.

2. Der bør fastsættes størrelse og maximal udrykningstid for normaludrykninger i relation til de forekommende bebyggelses brandrisiko. Mindstekravet formuleres således: Udrykningen må i langt fleste tilfælde være tilstrækkelig til at bekæmpe branden eller i hvert fald hindre den i at brede sig væsentligt, inden yderligere hjælp kan nå frem. Fornøden effektivitet i tilfælde af redningsopgaver for mennesker i fare må herved også tilgodeses.

3. Sammensætning af udrykninger ved udnyttelse af enheder fra to eller flere brandstationer, hvorved de enkelte brandstationers normering begrænses.

4. Den kommanderende på ethvert brandsted indenfor området skal til enhver tid kunne tilkalde den efter hans skøn nødvendige assistance i tilfælde af truende situationer. Disse udrykningsenheder skal kunne afsendes fra de — efter at nærmeste station eventuelt er helt blottet — nu tidsmæssigt nærmest brandstedet beliggende stationer.

5. Etablering af en fælles alarmeringsordning for hele området, der sikrer den hurtigst mulige alarmering af køretøjer, der skal afsendes under hensyn til en fælles udrykningsplan.

Ved en sådan samordning vil de enkelte brandvæsen komme i langt mere intimt samarbejde, og der vil derfor med fordel også kunne aftales et vist fællesskab med hensyn til uddannelse af mandskab, materielanskaffelser samt tilsyn, prøvning og reparation af materiel m m.

Man har herefter søgt at kortlægge hele området med henblik på at fastlægge de arealer inden for hvilken den enkelte brandstation har den korteste udrykningstid.

Grænserne er fastlagt ved for hver enkelt brandstation at fremstille kurver, visende hvilken strækning en udrykning kan gennemføre inden for forskellige køretider, idet der herved er taget hensyn til de enkelte vejens trafikale beskaffenhed, og ved at sammenholde disse udrykningskurve-kort parvis har man fundet frem til de punkter, hvor udrykningstiden er lige stor fra to stationer.

Endvidere har man i samråd med repræsentanter for de enkelte kommuner foretaget en vis vurdering af de forekommende bebyggelsers større eller mindre brandfarlighed og herved opdelt dem i 5 brandklasser.

Disse er følgende:

Ekstrem brandrisiko

Til denne klasse henføres områder ved havne med rækker af store pakkhuse etc, koncentrerede beboelses- og forretningsområder, hvor smalle gader og gamle, høje huse på dybe grundarealer dominerer, og hvor konstruktionen og indholdet af bygningerne indebærer alvorlig risiko for brandspredning og livsfare for beboerne i tilfælde af brand.

Klasse A

Denne anvendes på:

1. Tætbebyggede beboelses- og forretningskvarterer med 5 og 6 etagers bygninger af ældre dato. Den overvejende del af bygningerne har tagkonstruktioner og etageadskillelser af træ, og i området

som helhed foreligger alvorlige risiko for brandspredning.

2. Fabrikskvarterer med brandfarlige virksomheder eller lagre, så som trælagre, træbearbejdningsvirksomheder, virksomheder, der i et betydeligt omfang anvender brandfarlige væsker og andre letantændelige stoffer, og virksomheder, der omfatter mange og store træbygninger.

Klasse B

Denne anvendes på:

1. Beboelses- og forretningskvarterer af ældre dato domineret af bygninger på 3 eller flere etager.
2. Moderne højhusbebyggelse og nyere tæt bebyggelse.
3. Industrikvarterer, hvis virksomheder ikke kan henføres til klasse A.

Klasse C

Denne anvendes på områder med lav og åben bebyggelse (villakvarterer) o l, hvor risiko for brandspredning ikke er sandsynlig.

Klasse D

Denne anvendes på åbne landlige områder uden egentlig bebyggelse eller med kun enkelte huse og gårde.

For hver fareklasse har man herefter fastsat en normal udrykning.

For udrykninger i områder med ekstrem brandrisiko, og hvor livreddningsopgaverne vil være målsættende for normaludrykning, må udrykningstiden efter forholdene sættes til 4 eller højst 5 min for 3 hold, hvoraf 2 sprøjtehold og en fuldt bemandedt redningsstige (4 å 5 mand), samt yderligere et stighold efter højst 8 min, samt et røgdykkerhold.

Organisationsform

Den mest realistiske ordning ville efter udvalget opfattelse være at trække brandvæsenene helt ud af den lokale, kommunale forvaltning og henlægge både administration, økonomi og taktisk ledelse under en samlet overledelse, således som det nærmest er tilfældet i Storbritannien, hvor en sådan ordning har fungeret i ca 15 år. Så vidt går udvalget dog ikke, men peger i stedet på en mellemkommunal sammenslutning f eks under navnet Hovedstadens Brandforbund. Indenfor et sådant forbund tænker man sig, at de enkelte kommuner som hidtil kan opretholde brandvæsen under de former, de skønner bedst egnet og vel ofte som fort-

sættelse af de bestående forhold. De enkelte brandvæsener skal blot opfylde de normer, der vil være en følge af samordningen. Forbundets hovedopgave skulle herefter navnlig bestå i at gennemføre de allerede nævnte samarbejdsforanstaltninger. Der forudsættes ikke nødvendigvis alle kommuners øjeblikkelige tilslutning, men en overvejende forhåndstilslutning må dog være grundlaget for, at en ordning kan iværksættes. Forbundet foreslås ledet af en bestyrelse sammensat af repræsentanter for de tilsluttede kommuner, der vælger en formand. Under bestyrelsen foreslås nedsat et snævert planlægningsudvalg, repræsenterende brandteknisk, administrativ og økonomisk sagkundskab.

Økonomi og afregningstakster

Som allerede nævnt regner man med en vis besparelse ved ordningens gennemførelse. Besparelsen vil sætte sine spor i de afregningspriser, der vil blive gældende for al indsats imellem kommunerne indenfor brandforbundet. I øjeblikket er forholdet det, at betaling for aftale om udrykningstjeneste uden for egen kommune ofte sker med et fast årligt beløb beregnet ud fra antallet af indbyggere i det pågældende område. Man mener imidlertid ikke, at en sådan beregningsmåde giver noget godt udtryk for de udgifter, der er forbundet med arbejdet. Det er således givet, at et område med overvejende villabebyggelse ikke kræver samme brandslukningsvirksomhed som et udpræget industrielt betonet område med samme indbyggertal. Afregning efter antal udrykninger giver heller ikke noget retfærdigt resultat, fordi indsatsen ved de forskellige udrykninger kan være højst forskellig i varighed og omfang.

I stedet foreslås indført en anden afregningsenhed, nemlig 1 mand-time under aktivitet. Denne udregnes ved optælling af, hvor mange udrykningshold med angiven bemanning, der har været sat ind i årets løb, og hvor mange minutter det enkelte hold er borte fra sin station ved udrykning. En sådan opgørelse foretages både for egen kommune og tilsvarende aktiviteter i andre kommuner, hvortil man rykker ud. Herefter divideres det samlede antal mand-timer op i de samlede udgifter til brandslukningstjenesten, og man får da prisen på enheden. På dette grundlag skulle refusion for assistance udenfor kommunen både ved aktivitet som normaludrykning eller dele heraf kunne beregnes på mere retfærdig måde. Det ses heraf, at jo større aktivitet, der skabes ved det enkelte brandvæsen — altså ved ydelse af betydelig hjælp ud over kommunegrænsen — jo billigere bliver prisen pr mand-time, og jo billigere bliver altså også hjælpen til nabo-

kommunen. Denne afregning imellem kommunerne har man foreslået anvendt når der er tale om udrykninger til normale brande, hvortil udrykninger over kommunegrænserne i forvejen er aftalt, endvidere til særlige udrykninger ved større og mere farlige objekter, om hvilke der ligeledes foreligger faste aftaler i forvejen. Derimod har man ikke ment, at afregning bør foretages for bistandsydelser over kommunegrænsen, hvor den kommanderende på brandstedet ved ankomsten skønner, at der er behov for større fremmøde end det som norm fastsatte.

Når man så stærkt går ind for vederlagsfri ydelse af "tilfældig" hjælp i ekstrem tilfælde, er dette begrundet i, at man også med hensyn til økonomiske spørgsmål ønsker at give den kommanderende fuld dispositionsfrihed i de første afgørende øjeblikket ved en truende brand.

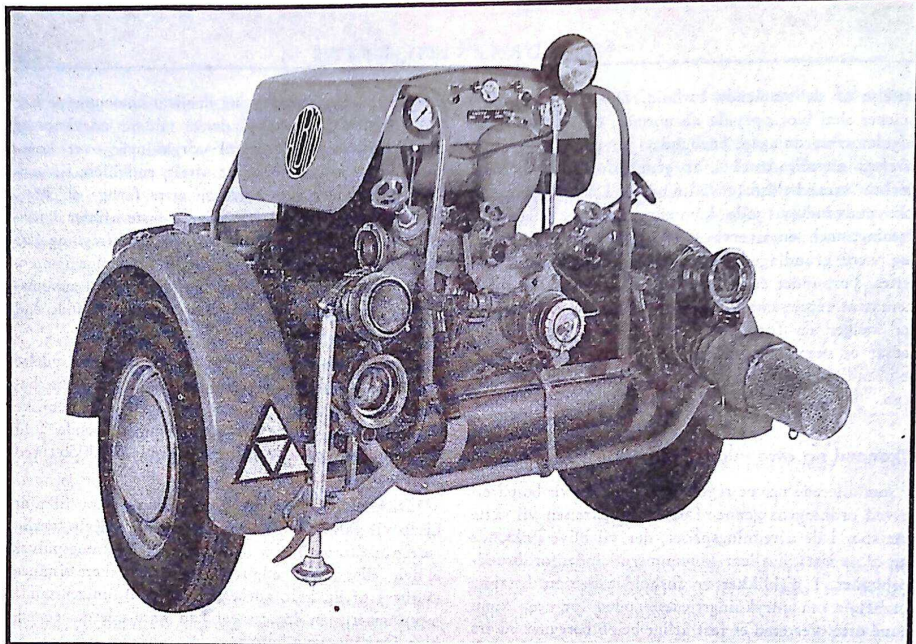
Hvis imidlertid indsatsen af sådan ekstra tilkaldt hjælp vil påføre den kommune, der yder hjælp, særlig store udgifter til f.eks. skumvæske, slukningspulver eller lign. eller store udgifter ved røgdykkerassistance (forbrug af ilt, kali, ødelæggelse af uniformsgenstande m.v.) mener man dog, at der kan være tale om erstatning for sådanne udgifter.

Kommandoforhold på brandstedet

Man foreslår, at de almindeligt gældende regler i brandlovens § 22 bør have gyldighed også indenfor hovedstadens samordnede brandvæsener. Herefter tilkommer kommandoen på brandstedet både i købstæder og sognekommuner, som har eget udrykningskorps, i alle tilfælde vedkommende brandchef eller brandinspektør. I sognekommuner uden eget slukningskorps har efter loven lederen af det slukningskorps, der kommer til stede, kommandoen, med mindre den af amtmænd er tillagt brandinspektøren og dennes stedfortræder. Udvalget har foreslået, at denne beføjelse bør bringes i anvendelse i alle sådanne kommuner, således at det i alle tilfælde vil være vedkommende kommunes brandinspektør, der har kommandoen på brandstedet.

Hovedstadskommunernes samråd har i første omgang sendt denne redegørelse til samtlige kommunalbestyrelser til orientering og anmodet udvalget om ved forhandlinger med de enkelte kommuner at gennemdrøfte sagens detaljer således at en endelig rapport til sin tid kan forelægges samrådet til endelig behandling.

Dette arbejde er endnu ikke afsluttet, men det er udvalgets håb, at det må kunne ske i løbet af foråret 1964.

ALBIN-900 VW

-modern svensk motorspruta med garanti

enkel konstruktion

lättskött

prestanda över normerna

Många års erfarenhet och ett intensivt tekniskt samarbete mellan ALBIN MOTOR AB och AB PUMPINDUSTRI ligger bakom ALBIN-900 VW, den enda motorsprutan i sin storleks-

klass som med undantag för motorn — VW industrimotor — är helt svenskbyggd.

Hittills har över 1.000 ALBIN-900 VW levererats på den svenska marknaden.

Begär teknisk beskrivning från

ALBIN MOTOR AB Kristinehamn tel. 0550/150 00

**Ni möter ALBIN-namnet på många områden
...överallt betyder det omutlig kvalitet !**

Komplettering till bälthake

Den vanliga bälthaken används företrädesvis vid fasthakning på stegar och vid självnedfirning. Viss annan begränsad användning kan också förekomma, men vi skall i denna artikel endast uppehålla oss vid de två nämnda användningsområdena och konstatera, att *man för dessa i själva verket kan klara sig utan bälthake, bara man har lina*. All personal använder inte bälthake, och även den som normalt gör det, kan ju av någon anledning ha missat påtagning av bältet vid något tillfälle.

Sele vid arbete på stegar

Man utgår från samma sele som används på person, som skall firas ned. Med löpande parten till vänster läggs alltså linan över axlarna, tas ned under armhålorna, kryssas bakom ryggen och tas fram i höjd med magen. Där slutar likheten med nedfirningsselen. För detta fall knopas sedan varje tamp för sig fast i stegen med valfri längd beroende på hur mycket man vill kunna luta sig bakåt. Tamparna kan även var för sig läggas runt sidträ och/eller stegpinne och därefter knopas ihop med skotstek. Ju bredare det blir mellan tamparna, desto stadigare står man. Resten av linan fäster man där det passar bäst.

Bild 1. "Fasthakning" på stega med lina.

Med denna sele har man betydligt större rörelsefrihet, än när man hakar sig fast med bälthaken, och den lämpar sig utmärkt för

arbeten, där man verkligen står kvar på samma plats på stegen en stund. Däremot är den ej lika snabbt klar som bälthaken, och den kräver vidare större stabilitet hos stegen. Men på dess enkelhet och faktiska användbarhet i vissa situationer kan man gott kosta på sig besväret att öva in den.

Självnedfirning utan bälthake

Även här utgår man från ovannämnda nedfirningssele, som man slår på sig själv. Eventuellt kan det räcka med en fast ögla runt livet. Som broms slår man ett par törnar runt första bästa lämpliga föremål. Resten av linan kastas ned, och sedan är det bara att ge sig iväg i vanlig ordning, varvid man håller i den nedkastade parten, som löper uppåt efterhand som man själv åker ned. Om personal på marken sköter bromsningen, kan den nedfirande hålla i den linpart, som bär honom själv, vilket blir bekvämare.

Bild 2. Självnedfirning vid nödläge, då bälthake ej disponeras.

Arbetskyddslagstiftningen tillämplig på brandförsvaret

Arbetskyddslagen har genom företagen ändring den 31 maj 1963 (SFS nr 245) gjorts tillämplig på *all* verksamhet, vari arbetstagar användes till arbete för arbetsgivares räkning. Detta innebär, att bl a brandförsvaret, som hittills icke varit underkastat arbetskyddslagstiftningen, kommer att falla under denna lagstiftning. Lagändringen träder i kraft den 1 januari 1964.

Den vidgade tillämpningen som lagen givits beträffande bl a brandkårstjänsten innebär inte, att samtliga bestämmelser behöver vara tillämpliga på verksamheten. Flera av bestämmelserna är nämligen så utformade, att de har betydelse endast för sådant arbete som är av mera stadigvarande natur. I samband med förarbetena har dock framhållits, att lagen bör gälla även om arbetet är av tillfällig karaktär. Undantag kan emellertid göras, om detta visar sig nödvändigt för viss verksamhet, t ex beträffande natt- och veckovila bl a i brandkårstjänsten. I fråga om förbud mot

Huruvida man i begynnelsekedet först skall slå selen eller bromstörnarna får avgöras från fall till fall. Vanligtvis är det enklare att börja med selen, men det är inte alltid möjligt att föra hela linullen runt det föremål man valt till avhåll, och då måste man börja med den detaljen.

Det hela är som synes skäligen enkelt och bygger på samma princip som de livräddningslinor, man ibland finner i anslutning till högt belägna fönster i bostäder, pensionat m m (där som regel ingen vet hur de skall användas!). *Denna metod är ingalunda lika elegant, snabb och säker som de med bälthake*, men man kommer i alla fall ned någorlunda helskinnad, och det är ju strängt taget det enda som betyder något just då. Jag anser att man gott kan öva in den. Man vet ju aldrig i vilken underlig situation man förr eller senare kan hamna. Vid övning bör avhålllet lindas med en filt el dyl för att minska slitaget på linan.

O Michal

nattarbete medger 19 § 2 st 1 p undantag för sådant arbete som "med hänsyn till sin natur, allmänhetens behov eller annan särskild omständighet måste fortgå jämväl nattetid". Föreligger sådana förhållanden, t ex på brandförsvarets område, något som arbetsgivaren-kommunen själv har att i första hand bedöma, så får arbetet utföras under natten utan att särskilt tillstånd behöver sökas.

Den grundläggande föreskriften om *arbetsgivarens* — i fråga om brandförsvaret vederbörande kommuns — skyldighet lämnas i 7 § arbetskyddslagen, där det heter:

"Arbetsgivare är pliktig att, under särskilt beaktande av vad nedan sägs eller med stöd av denna lag föreskrives, iakttaga allt som med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, samt arbetstagares ålder, yrkesvana och övriga förutsättningar för arbetet skäligen kan erfordras för att förebygga att hos honom sysselsatt arbetstagar ådrager sig ohälsa i följd av arbetet eller drabbas av olycksfall däri."

För *arbetstagar* gäller enligt samma paragraf, att han är "pliktig att använda förefintliga skyddsanordningar, noga följa i denna lag eller med stöd av densamma meddelade föreskrifter samt i övrigt iakttaga tillbörlig försiktighet och, i vad på honom ankommer, medverka till förekommande av ohälsa och olycksfall".

Stig G Holmberg

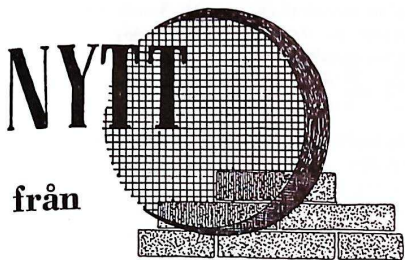
Till salu

Brandjeep Dodge krigsjeep, renoverad för 5.800:—, monterad med Rubergs frontpump F-1-5. Byggt för slangutläggning med 3-manshytt, tank för 600 liter till billigt pris.

Vidare upplysningar genom:

F:å KALMARVERKTYG

Kalmar, tel. 0480/101 45

BYGGNADSFRONTEN

Planerad idrottshall

Med anledning av en anhållan den 17.6.1963 om statens brandsinspektionens synpunkter på rubr byggnadsföretag har brandsinspektionen meddelat följande.

Enligt byggnadsstadgan (§ 44 3 mom a) skall byggnad i två våningar som inrymmer samlingslokal för mer än 150 personer utföras så att den kan betecknas såsom brandsäker. Vidare anges i § 37 att såsom våning anses källare, om golvet i den närmast högre våningen lägges mer än 1,5 meter över omgivande markyta, varvid för fritt liggande byggnad inne på tomt matter räknas från markens medelnivå invid byggnaden.

Av ritningarna framgår att avståndet mellan golvet i våningen över källaren och omgivande markyta icke på något ställe understiger 1,5 m.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts torde den aktuella byggnaden vara att anse som tvåvåningsbyggnad och skall som sådan utföras i brandsäker konstruktion. Detta utesluter emellertid icke möjligheten att utföra *takkonstruktionen* i annan än brandsäker konstruktion. Enligt BABS kap 24: 51 behöver i byggnad med högst två våningar utan vind eller med vind, som icke kan inredas eller utnyttjas som förvaringsutrymme, takkonstruktionen med ev tillhörande undertak icke vara brandsäker, om den är obrännbar eller skyddas gentemot brand underifrån med brandhändig beklädnad och om värmeisoleringen är obrännbar (24.6.1963)

Luftanslutning av Velovent-apparater

I skrivelse till byggnadsstyrelsen har anhållits om styrelsens yttrande beträffande luftanslutning av Veloventapparater i en kontorsbyggnad. Med anledning härav har styrelsen i samråd med statens brandsinspektion meddelat följande.

I ifrågavarande byggnad har Velovent-apparaterna anslutits med korta slangar av glasfiberväv, impregnerade med neoprene, till i fasadpelarna ingjutna trummor, som går genom hela byggnaden.

Enligt BABS 32: 422 skall omslutningsvägg till ventilationskanal utföras av obrännbart material. Passerar

kanal genom konstruktion som skall vara brandsäker, utföres omslutningsväggen i åtminstone brandteknisk klass BA-1/2.

Under förutsättning att den för flera våningar gemensamma kanalen utföres i föreskriven brandklass har byggnadsstyrelsen inget att erinra mot att ifrågavarande anslutning godtages i detta fall, om följande villkor beaktas.

1. Slangens längd får ej överstiga 1000 mm.
 2. Slangens diameter får ej överstiga 150 mm.
 3. Slangen skall isoleras med minst 20 mm mineralull av en typ som av statens provningsanstalt klassificerats som obrännbart byggnadsmaterial.
 4. Slangen skall monteras enligt av Svenska fläktfabriken utarbetad montageanvisning HIA 213-5,8:C.
- Om slangens ingjutes i bjällklaget, kan isolerad slang av ifrågavarande typ godtagas under förutsättning att den ingjutna längden från huvudkanalen räknat är minst 3,0 m och slangens diameter ej överstiger 89 mm. (12.3.1963)

Brandklassificering av vägg uppförd av spårad Ytongstav

I skrivelse till byggnadsstyrelsen har anhållits om styrelsens yttrande över brandklassificering av spårad Ytongstav. Med anledning härav har styrelsen i samråd med statens brandsinspektion meddelat följande.

Med ledning av utförda provningar på olika lättbetongväggar bedömer byggnadsstyrelsen att bärande väggar av minst 25 cm spårad Ytongstav sammankfogad med plastbrickor kan klassificeras i brandteknisk klass A-4.

Innan frågan om klassificering av icke bärande väggar av spårad Ytongstav tages upp, synes det lämpligt att en 10 cm tjock sådan vägg brandprovats (3.7.1963)

Värmeisolering av av cellplast på industritak

Hos byggnadsstyrelsen har förfrågan gjorts angående plattor av cellplast som värmeisolering på industritak. Med anledning härav har styrelsen meddelat följande.

Den aktuella plattan, som består av aluminiumfolierad cellplast, uppges vara avsedd att användas som värmeisoleringsmaterial ovanpå industritak med en bärande konstruktion av plåt eller lättbetong. Denna värmeisolering skall sedan täckas med ett lager underhållsfri papp som helklistras med varmasfalt.

För de byggnader där taket utföres med bärande konstruktion av plåt kan följande brandtekniska synpunkter framföras.

Vid hallbyggnader och liknande byggnader som avses inrymma industri-, hantverks- och lagerlokaler är det angeläget att taket utföres så att det ej medverkar till att brand i lokalen sprider sig hastigt inom lokalen

eller till angränsande bebyggelse. Takutformningen får ej vara sådan att den förhindrar en trygg utrymning vid brand och/eller försvarar brandkårens möjligheter till bekämpning av branden. Förekommande värme- och fuktisolering skall vara så beskaffad att brännbara gaser och vätskor ej avstralas vid brand i lokalen i sådan mängd att snabb brandspridning erhålles samt att utrymning och brandsläckning försvaras.

På taktäckning av brännbart material, som anbringas på det underliggande materialet i konstruktionen, måste som regel ställas det kravet att den skall uppfylla normenligt flygbrandprov samt vara så anbringad att den ej antänds vid brand i undervarande lokal (normaldensåda).

Värmeisoleringsmaterial, som anbringas på tak med bärande konstruktion av plåt, synes från brandskyddssynpunkt i allmänhet böra ha sådana egenskaper att materialet ej smälter vid de temperaturer som kan uppstå vid brand i undervarande lokaler samt bör förhindra att taktäckningen antänds.

Av de ovan anförda synpunkterna framgår att det torde vara vanskligt att använda cellplastisolering i kombination med bärande plåtack samt takpapp. Byggnadsstyrelsen kommer inom den närmaste tiden att i samråd med bl a statens brandinspektion och statens provningsanstalt närmare överväga vilka fordringar som bör uppställas beträffande värmeisolerade plåtack, varför de ovan anförda synpunkterna bör betraktas som allmänna riktlinjer. (21.5.1963)

Skador på skorstenar orsakade av TV-antenn

Hos statens brandinspektion har anhållits om ytterande betr rubr. Brandinspektionen har efter samråd med Sveriges skorstensfejaremästares riksförbund meddelat följande.

I 335 fall fördelade på i det närmaste 55 stoningsdistrikt över hela landet, har skador på skorstenar orsakade av TV-antennar kunnat konstateras. Av dessa skador hänför sig närmare en tredjedel till skånedistriktet. Beträffande skadornas art har i 32 fall skorstenen helt raserats ovan tak medan i övrigt skadorna inskränkt sig till skorstenskransar och anslutningsvägar (lossnande stenar, bortnötning av fogbruk m.m.). I flera av fallen synes bristfälligt eller slarvigt utfört monteringsarbete ha varit en bidragande orsak till de uppkomna skadorna.

Med hänsyn till den brandfara en bristfällig skorsten alltid utgör anser brandinspektionen att vid uppställning av takantennar på skorstenar vederbrående skorstensfejaremästares mening beträffande skorstenens lämplighet för ändamålet bör inhämtas. Det bör vidare ankomma på skorstensfejaremästaren att vid eldstadsbrandsyn ha sin uppmärksamhet riktad också på det här aktuella problemet. Bedömes vid sådan brandsyn

en redan monterad TV-antenn kunna medföra risk för skador på skorstenen och därmed för brandfara bör föreliggande kunna ges att avlägsna TV-antenn eller att utföra sådana förstärkningar att den ifråga- varande risken med säkerhet undanröjes. (27.4.1962)

Hårda träfiberskivor under fasadbeklädnad i brandsäkra hus

Hos byggnadsstyrelsen har anhållits om styrelsens yttrande över om hårda träfiberskivor får användas under fasadbeklädnad i icke bärande ytterväggar i brandsäkra hus.

Med anledning härav har styrelsen efter samråd med statens brandinspektion meddelat följande.

Enligt BABS 24: 5231 bör om fasadbeklädnaden består av asbestcement, plåt, glas eller annat material med förhållandevis ringa förmåga att skydda en regelstomme mot antändning utifrån denna förses med en brandskyddande beklädnad av plattor av asbestcellulosacemert eller därmed ur brandskyddssynpunkt likvärdigt material. Papp eller annan brännbar beklädnad bör ej anbringas mellan fasadbeklädnaden och ovan nämnda brandskyddande beklädnad. Om fasadbeklädnaden består av asbestcement, plåt, glas eller dylikt, kan hårda träfiberskivor således ej godtagas under fasadbeklädnaden. Består fasadbeklädnaden däremot av minst 11 cm fasadtegel, 5 cm betong, 5 cm lättbetong eller annat material med motsvarande förmåga att skydda regelstomme mot antändning utifrån, kan hårda träfiberskivor godtagas mellan fasadbeklädnaden och regelstommen under förutsättning att ytterväggen avskäres på sådant sätt vid bjälklagsanlutningarna, att en brand inuti väggen hindras att sprida sig uppåt förbi bjälklagen. (3.7.1963)

Anvisningar om skorstenar i BABS 1960

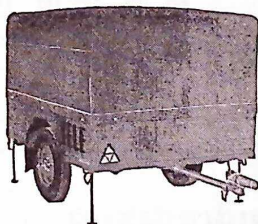
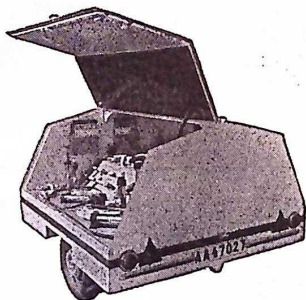
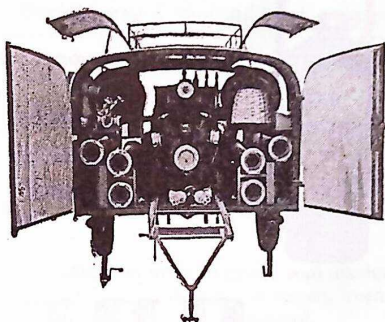
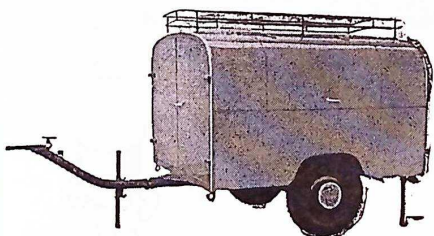
I skrivelse till byggnadsstyrelsen har begärts förtydligande av punkt 35: 3322 i BABS 1960, vari anges att omslutningsvägg till rökkanal från eldstad med en maximalt tillförd värmeffekt av högst 50.000 kcal/h får utföras av tegel med minst 12 cm tjocklek, då rökkanalens sidlängd parallellt med omslutningsväggen är högst 14 cm och omslutningsväggen gränsar mot uppvärmt utrymme eller utgör skiljevägg mot annan kanal.

Med anledning härav har byggnadsstyrelsen efter samråd med statens brandinspektion och Sveriges skorstensfejaremästares riksförbund meddelat att ifråga- varande anvisningar bör tillämpas så, att rökkanalens omslutningsvägg i skorsten som till större delen befinner sig inom byggnadens uppvärmda utrymme får utföras med 12 cm tjocklek även inom ouppvärmt vindsutrymme samt ovan yttertak, under förutsättning att de angivna villkoren beträffande största sidlängd hos kanalerna och högsta värmeffekt hos eldstaden uppfylles. (24.9.1963)

Bernt Andersson

SLÄPKÄRROR

Beredskapskärror
Katastrofkärror
Skogsbrandkärror
Brandbilsbyggnationer

Skumkärror
Skyddskärror
Slangkärror

LINKÖPINGS TRANSPORTINDUSTRI AB

LINKÖPING

Tel. (013) 462 00 växel

Ensamförsäljning genom:

WALTER EHRLUND AB, STOCKHOLM SV
Långholmsgatan 20, tel. (08) 69 42 86

WERBA

Ord för brandförsvaret – Rumsbegrepp

Rumsbegrepp har ofta något slag av samband inbördes. I detta avsnitt redovisas en del brandtekniska rumsbegrepp. De är alla aktuella under tidrymden från upptakt av en brand tills brandkårens personal efter förrettat värv återkommit till den plats där de vid tidsförloppets början befann sig.

II

Rumsbegrepp i samband med in- och utgående alarmering

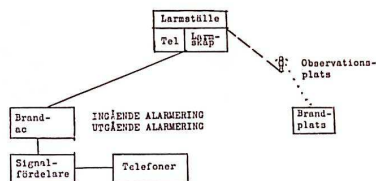

Bild 1. Skiss över alarmering av brand (ingående alarmering) och alarmering av deltidsanställd brandpersonal (utgående alarmering).

Brandplats är en lokal där en brand äger rum.

Observationsplats är en plats varifrån det är möjligt att avgöra om en brand äger rum.

Larmställe är en plats avsedd för avsändande och/eller vidarebefordran av anmälan om brand.

Brand-ac är ett organ där anmälan om brand mottages och brandkår alarmeras.

Signal-fördelare (å telestation) har till uppgift att samtidigt distribuera den utgående alarmering till ett flertal telefonapparater (abonnenter).

Telefoner i deltidsanställd brandpersonals bostäder och på deras arbetsplatser tjänstgöra — om de inkopplats på brandsignalfördelare — som signalorgan för brandalarmering.

III

Rumsbegrepp i samband med utryckning

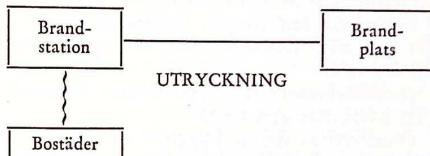

Bild 2. Skiss över rumsbegrepp vid utryckning för brand.

Brandstation är en byggnad som uteslutande nyttjas för brandkårens intressen, men inte ständigt behöver vara bemannad.

IV

Rumsbegrepp på brandplats

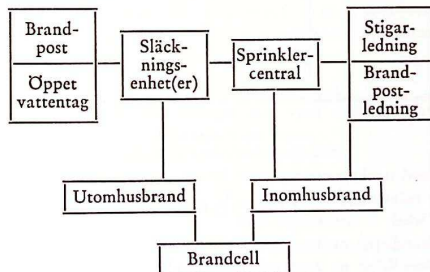

Bild 3. Skiss över rumsbegrepp på brandplats.

Brandpost är en anordning för uttag av vatten för brandsläckning ur en försörjningsledning; tex ovanjords-, underjords- och väggbrandpost.

Öppet vattentag är flodlopp, bäck, sjö, damm och liknande som är ägnade som vattentäkt för brandsläckning.

Släckningsenhet är en allmän taktisk beteckning för en brandkårsenhet.

Sprinklercentral är beteckning för huvudavstängningsventil (en eller flera), därtill hörande alarmventil och de anordningar i övrigt för sprinkleranläggningens reglering, kontroll och skötsel, vilka är uppsatta på samma plats som huvudavstängningsventilen (-erna).

Stigarledning (i byggnad) är en fast i byggnad förlagd, i huvudsak lodrät, vanligen tom, rördledning för transport av vatten för brandsläckning.

Brandpostledning (i byggnad) är en fast i byggnad förlagd, i huvudsak lodrät, ständigt under tryck stående rördledning för transport av vatten för brandsläckning.

Utombusbrand (öppen brand) är brand i det fria eller inomhusbrand som spridit sig till det fria.

Inombusbrand (innesluten brand) är brand i ett avgränsat utrymme.

Brandcell är del av byggnad, en grupp av byggnader eller terrängområde, som är avgränsat genom brandmurar, brandhårdiga tak, skyddströsklar eller skyddszoner.

V

Rumsbegrepp inom en brandcell

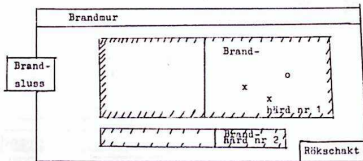

Bild 4. Skiss över rumsbegrepp som är av intresse under insatstidrymden.

Snedstreckinramad yta = brännbart material (brandbelastning,

Cirkel = ursprungsbrand

Brandhård nr 1 = primärbrand

Brandhård nr 2 = sekundärbrand

Kryss = brandfickor

”*Brandmur* i brandsäker byggnad utföres i minst den brandtekniska klass som erfordras för byggnadens bärande väggar enligt :51, dock lägst klass A-4 för gemensam brandmur.” (BABS 24:811).

”Med *brandsluss* avses ett i utrymningsväg eller förbindelseväg placerat utrymme, utfört som brandsäkert rum, som är avsett att hindra brand. Brandslussarnas dörrar skall vara självstängande och förläggas på sådant sätt att slussen kan passeras utan att mer än en dörr i sänder behöver öppnas.” (BABS 24:216, 3:e stycket).

”*Brandbelastningen* anges i kg brännbart material per m² golvyta (inklusive beklädnad och golvbeläggning), beräknad som medeltal

för den del av byggnaden, inom vilken man avser att en brand skall kunna begränsas, den s k brandcellen.” (BABS 24:23).

Ursprungsbrand är en brands källa, grodd. *Brandficka* är en efter släckning kvarvarande liten, dold brand, vilken innebär fara för brandens förnyade utbredning; eliminerandet av brandfickor är en eftersläckningsuppgift. *Röskschakt* (i byggnad) är en fast i byggnad förlagd, i huvudsak lodrät, ständigt öppen och till det fria gående kanal med brandsäkra omslutningsväggar; kanal avtäckes mot det fria med utifrån öppningsbar lucka; kanals fria area sättes i relation till den yta (volym, brandbelastning), som schaktet avses tjäna som rökavlopp för.

VI

Rumsbegrepp från brandplats till brandmännens bostäder via brandstation

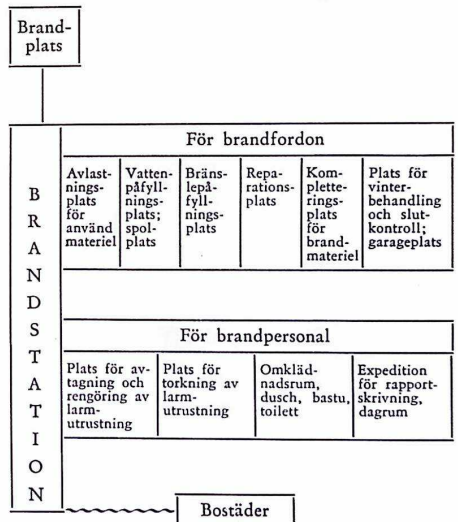

Bild 5. Skiss över rumsbegrepp från avfärd från brandplats till brandpersonalen återkommit till sina bostäder.

De nämnda rumsbegreppen i detta avsnitt är ej uttömmande och en del begrepp torde endast med en vidsträckt tolkning av rumsbegreppet kunna godtagas.

Nils Friman

Brandförsäkringsbolagens bidrag till kommunernas släckningskostnader upphör

Brandförsäkringsbolagens bidrag till kommunernas släckningskostnader upphör fr o m den 1 januari 1964. I stället lämnas därefter fasta, årliga bidrag till dels Svenska brandförsvarsföreningen, dels brandkårsförbunden i länen. Ärligen ställer försäkringsbolagen här till högst 100.000 kr till förfogande för forskning på brandförsvarsområde. Försäkringsbolagens upplysningstjänst lämnar här information i frågan.

”Under en följd av år har brandförsäkringsbolagen lämnat frivilliga bidrag till kommunernas släckningskostnader enligt en mellan bolagen träffad överenskomst med därtill fogad sk maximitaxa. Bidragen tillkom ursprungligen för att uppmuntra de frivilliga brandförsvarssträvandena under en tid, då landskommunerna ännu icke var lagligt skyldiga att hålla eget brandförsvar. Även sedan 1944 års brandlag gjorde brandförsvaret till en kommunal angelägenhet och skyldighet på landsbygden liksom tidigare i städer och stadssamhällen fann sig bolagen föranlåtna att tills vidare fortsätta ge bidrag i syfte att mildra övergången till de ökade kostnader, som genom denna lag ålades landskommunerna.

Förhållandena på området är numera avsevärt förändrade. Skatteunderlaget tillväxt både i och för sig och genom det successiva tillskapandet av större kommunheter har starkt uttunnat betydelsen av fortsatta bidrag från bolagens sida. Som exempel kan nämnas att bidragen, ehuru de kostat bolagen mellan en och två miljoner kronor årligen, numera i genomsnitt icke betyder mer än ca 400 kr per brandsläckning, alltså ett belopp av ringa betydelse för en nutida kommuns ekonomi. Detta i förening med de förhållandevis stora administrativa besvär och kostnader, som bidragen försäkrarsaker, har föranlett bolagen att öveivägga andra och effektivare vägar att främja brandförsvarets intressen.

Trots att bidrag till kommunernas släckningskostnader upphör med utgången av år 1963 utgår dock bidrag enligt tidigare åtaganden för släckning av bränder, som ägt rum före årsskiftet. Fortsatta bidrag till släckningskostnader skall alltjämt i begränsad omfattning kunna lämnas till kommuner som drabbats av särskilt stora sådana kostnader.

Beslut om bidrag till extraordinära släckningskostnader avgöres av en för bolagen gemensamt tillsatt Släckningskostnadsnämnd. De överenskomna normer-

na innebär i stort sett att bidrag icke i annat än undantagsfall må utgå till kostnader för kommuns egen brandkår men väl till kostnader för tillkallad annan släckningshjälp i den mån sådana kostnader, beräknade efter Statens brandsinspektions taxa för interkommunal släckningshjälp, sammanlagt under ett räkenskapsår uppgått till belopp, som i förhållande till kommunens skatteunderlag kan anses vara av betydande storlek. Bidrag enligt dessa normer kan i princip lämnas även till kommuner som enligt hitillsvarande regler varit helt eller delvis utestängda från bidrag.

Kommun, som önskar bidrag skall sända in ansökan till Släckningskostnadsnämnden senast före februari månads utgång året efter det, som ansökningen avser (alltså första gången före februari månads utgång 1965, avseende år 1964). I släckningskostnader, för vilka bidrag sökes, må som regel icke inräknas kostnader för släckning av skogsbrand. Undantag härifrån gäller dock för skogsbrand i den mån den berör kommunens egen skog och ersättning av denna anledning icke utgår av statsmedel.”

Ordinarie befattningen som

Brandchef

vid Älmhults köpings borgarbrandkår ledigförklarar för tillträde den 1 mars 1964.

Kompetenskrav: Brandchefskurs, kat. II vid Statens Brandskola.

Lön utgår enligt central överenskommelse.

Sökande som önskar tillgodoräkna sig ålders-tillägg från tidigare tjänstgöring, skall ange detta i ansökan.

Närmare upplysningar lämnas av Brandchefen, tel. 17, Älmhult.

Ansökan med sedvanliga handlingar skall vara inkomnen till brandstyrelsen i Älmhults köping, Box 68, Älmhult, senast den 15 januari 1964.

Brandstyrelsen

Vårdslöshet i trafik under uttryckning?

Den 9 maj 1963 råkade en brandbil med brandchefen som förare och med sex mans besättning — under uttryckning för släckning av en skogsbrand — sladda av vägen och totalhavnera. Bilen, en Volvo L 233, 1952 års modell, med påmonterad 18 meters mekanisk stälrörsstege (Wibe), hade vid tillfället framförts med en hastighet av 65 à 70 km/tim. Bilen hade kaross av karosseriplåt på trästomme och var utrustad — förutom med nyssnämnda stege, med en frontpump (Albin 1800 F) samt fylld vattentank (750 liter). Vattentanken var *icke* fastankrad vid ramen. Vägbanan, som var asfalterad, hade en bredd av 5,6 m. Vid sidan om asfalten var kanterna lösa.

Brandbilen hade, efter det den förts ut på stora vägen, med vänstra hjulparen gått vid sidan om den asfalterade vägen. Bilens vänstra främre stänkskärm hade slagit emot en större tall, som stod intill vägbanan till vänster i färdriktningen, varefter fordonets vänstra sida och vänstra bakhjul törnade emot tallen med sådan kraft att trädet gått utav ungefär fyra meter ovan markytan. Fordonets bakre del kastades iväg åt höger och fortsatte sedan hasande utefter vägbanan, varvid bilen tillsynes gått runt i sidled till höger och blivit stående på hjulen igen 38 meter från kollisionplatsen med tallen. Brandredskap och delar av den söndertrasade karossen hade blivit liggande utströdda på vägen. Även brandpersonalen hade blivit liggande på vägbanan, varifrån de senare med ambulans transporterats till sjukhus.

Väglaget var torrt, vädret var klart och klockan var omkring 12 på dagen. Bilens förare (brandchefen), omkring 58 år gammal, hade enligt egen uppgift av någon anledning kommit ut på den vänstra asfaltkanten i färdriktningen. Genom högersvängen krängde bilen i sidled till vänster. Han försökte genom rattning få över fordonet åt höger för att fritt kunna passera en framförvarande tall, som stod intill vägbanan. Genom rattningen till höger passerade bilens vänstra främre del fritt förbi tallen, men bakre delen av fordonet slog på grund av krängningen mot trädet, och vänstra bakhjulet törnade emot detta. Vad

som sedan hände hade han inget minne av. Han förnekade emellertid att han gjort sig skyldig till vårdslöshet i trafik. Han har haft körkort omkring 40 år och trafikort sedan mer än 30 år och har under alla år kört bil nästan dagligen.

En brandmästare har förklarat, att bilen "var ganska övertung genom stegpåbyggnaden samtidigt som den var tungstyrd på grund av den tunga frontpumpen".

En av brandförmännen förklarade också, att fordonet varit mycket besvärligt och svårstyrt sedan brandstegen påmonterades. Den hade liksom varit överstyrd och hade fortsatt rakt framåt ett stycke efter det att föraren påbörjat rattning åt ena eller andra sidan. Senast "förra" hösten efter en brandutryckning hade förmännen anmärkt på att bilen var svårmanövrerad.

Beslut om ev åtal föreligger ej då detta skrives.

Stig G Holmberg

... I natt hade vi släkt hemma hos oss

Befattningen som
Brandchef

vid Sundsvalls brandkår är till ansökan ledig.

Kompetenskrav: Brandchefskurs kat. I.

Befattningen som skall tillträdas den 1 april 1964, är placerad i lönegrad 24 (löneplaceringen beroende av gällande brandförsvarsavtal).

Beklädnadsersättning utgår med 525: — kr./år.

Önskar befattningshavare tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöringstid skall framställning här- om göras i ansökan.

Befattningshavare är skyldig att underkasta sig gällande tjänste-, avlönings- och pensionsbestäm- melser.

Upplysningar betr. befattningen lämnas av brandchefen i Sundsvall. Ansökan, ställd till Brandstyrelsen i Sundsvall, skall ingivas till brandchefsexpeditionen i Sundsvall senast den 1 januari 1964.

Brandstyrelsen

Brandmästare

En befattning som brandmästare vid Oxelö- sunds stads brandkår förklaras härmed till an- sökan ledig. Befattningen skall tillträdas den 1 januari 1964 eller snarast därefter.

Kompetensfordran: Brandmästarexamen.

Befattningen är placerad enl central tjänste- förteckning och sökande som för löneklassupp- flyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänst- göring skall göra framställning härom i ansökan.

Blivande befattningshavare är skyldig att stäl- la sig till efterrättelse bestämmelserna i gällan- de tjänste- och pensionsreglemente, instruktioner samt ändringar däri som kan bli fastställda.

Till brandstyrelsen i Oxelösund ställs ansökan jämte de handlingar sökanden önskar åberopa skall vara Brandchefen, Oxelösund, tillhanda se- nast den 20 december 1963.

Läkarintyg lämnas först efter anfordran.

Närmare upplysningar om tjänsterna lämnas av Brandchefen, tel. 0155/302 29.

Oxelösunds stads brandstyrelse

En befattning som

Yrkesbrandförman

vid Upplands Väsby brandkår förklaras härmed till ansökan ledig.

Befattningen tillträdes den 1 januari 1964 eller vid tidpunkt varom överenskommelse kan träffas.

Kompetensföreskrift: Brandförmansexamen vid Statens Brandskola.

Löneformåner: Lönegrad A 13. Sökande som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring skall göra framställning härom i ansökan.

Blivande befattningshavare är skyldig att ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i gällande tjänste- och pensionsreglemente, instruktioner samt ändringar däri som kan bli fastställda.

Brandstyrelsen medverkar vid anskaffandet av bostad.

Ytterligare upplysningar lämnas per telefon 08/35 14 40 och 0760/310 78.

Till brandstyrelsen ställd ansökan åtföljd av åldersbetyg och de handlingar sökande önskar åberopa, skall vara inkommen till brandchefen, Sollentunavägen 168, Sollentuna, senast den 1 januari 1964.

Brandstyrelsen i Upplands Väsby

Brandförman

sökes för vår modernt utrustade industribrandkår om 24 man.

I uppgiften ingår att utföra inspektion och kontroll av det interna brandskyddet i såväl verkstäder som i fartyg, samt att sköta all mate- rial och övriga med brandskyddet sammanhän- gande uppgifter.

Sökande bör ha genomgått brandförmanskurs eller liknande, helst ha någon sjöpraktik och inneha körkort.

Platsen lämplig för pensionerad brandman.

Närmare upplysningar erhålles å vårt Anställ- ningskontor telefon 22 81 00 ankn. 221.

Svar med sedvanliga ansökningshandlingar, samt uppgift om referenser, löneanspråk och tidigaste tillträdesdag sändes till Anställnings- kontoret,

Eriksbergs Mek. Verkstads AB

Fack, Göteborg 8

Litteratur

Sekundärskador och restvärdeskydd i samband med brand.

Utgivare: Skånska Brand Hermes Jubileumsstiftelse.

Förlag: Svenska Brandskyddsföreningen.

Pris: Kr 12:— (inbunden).

"Den som väntar på något gott väntar inte för länge" lyder ett gammalt ordspråk och det kan med fog användas om den nu på Brandskyddsföreningens förlag utgivna handbok, som bekostats av medel från Skånska Brand Hermes Jubileumsstiftelse av år 1953. Svenskt brandförsvår har här tillförts ett standardverk, som uttömmande och sakligt behandlar en viktig, men tyvärr ofta förbisedd gren av verksamheten.

Boken består av ett antal fristående kapitel, författade av toppkrafter inom olika områden och samlade i en redaktion, bestående av rektor Sven Hultqvist och civilingenjör Esbjörn Ståhl, vilken senare svarar för några av bokens mest läsvärda kapitel.

Man tycker kanske att en bok, som avhandlar vattenskador och många andra härmed besläktade problem, skulle bli "torr", men så är långtifrån fallet. Tvärtom blir man snart fångad av intresse för ämnet och upptäckten hur liten man själv egentligen vet om alla de faktorer, som måste tas med i bilden, när det gäller sekundärskador vid brand. I cirkulär 24 från statens brandsinspektion, som utkom för sex år sedan, gavs direkta anvisningar till brandkärorna om lämpliga åtgärder för att minska skadorna av vatten, brandrök, värme o.s.v. De goda råd och tips som här lämnades har, får man hoppas, lett till en kraftig upprustning på området. Nämda cirkulär i omarbetad och utökad form bildar nu kapitlet "Brandkärornas handhavande av skyddsutrustning. Skyddsmetoder under släckningsarbetet. Utbildning och övningar" och är författat av vice brandchef Olle Arvidson och kapten Åke Stålemo. Nya mycket instruktiva och skarpa bilder tagna av Olle Johansson bidrar till att göra framställningen lättläst.

Kring ovan nämnda kapitel, som vänder sig direkt till dem, som har att åtgärda redan inträffade skador, grupperar sig ett antal uppsatser, vari behandlas de fysikaliska fenomen, som leder till uppkomsten av sekundärskador. Lektor Torsten Jönsson har lyckats att på 25 sidor få med en hel liten repetitionskurs i fysik, där han på ett trevligt och lättfattligt sätt redogör för de av värmeläras och mekanikens grundlag, som man behöver som bakgrund för att på rätt sätt kunna förstå hur olika material uppträder vid påverkan av brand, vatten o.s.v. Arkitekt Gunnar Heimbürger redogör systematiskt för hur byggnadsmateriel och konstruktioner förhåller sig vid brand medan civilingenjör Arne Hägglund behandlar brandens och släckningsmedlens skadeverkningar på maskiner, fabrikat och varor.

I två mycket intressanta kapitel avhandlas brandens skadeverkningar på textilier och på ytbeläggningar av olika slag.

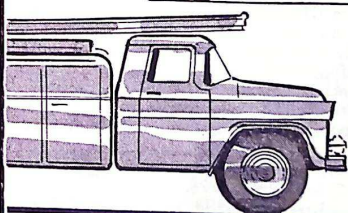
Metallers korrosion behandlas mycket ingående av experter på området och här har lekmannen nog lite svårt att tränga in i den kanske väl vetenskapliga framställningen. Lite mera bilder från den praktiska tillämpningen skulle ha låtit upp det hela! Brandskyddsföreningens representanter, Christer Möller och Kaare Brandsjö, behandlar i några korta kapitel förebyggande åtgärder resp omedelbara åtgärder på brandplatsen och vice brandchefen i Stockholm Carl-Otto Falk ger goda anvisningar på lämplig utrustning för skyddsarbetet. Utmärkta bilder illustrerar.

Andra fackmän svarar för avsnitt, som berör oljeskador, ett nog så brännande problem i det moderna samhället, även utan samband med brand, respektive rökluktsanering, en verksamhet om vars betydelse delade meningar ännu råder, men som nog måste accepteras även om det verkar vara "trolleri". I det avslutande kapitlet om tillvaratagande av restvärden efter brand ger försäkringsmannen Esbjörn Ståhl den i detta stycke tidigare helt obevandrade läsaren en fascinerande inblick i de möjligheter, som trots allt finnes att utvinna restvärden ur till synes hopplösa fall. En tabell omfattande tretton sidor upptager de hjälpmedel och åtgärder som rekommenderas i skilda fall och här återfinnes det mesta allt ifrån alabaster till underkläder.

Om man trots allt saknar något i denna uttömmande handbok skulle det vara ett avsnitt om tvångsstyrd rökventilation enligt Fenno-Ventmetoden. Med nuvarande tendens att, i varje fall på större orter,

ABA Brandbilar

Vårt leveransprogram omfattar stegvagnar, tankvagnar, piketvagnar, jeepar etc.

Allmänna Brandredskapsaffären AB

Scheelegatan 28

Tel. 08/54 14 00

Stockholm K

bygga på djupet med fönsterlösa lagerlokaler, påminnande om lastrum på fartyg, får man räkna med att brandkåren redan i första uttryckningen måste medföra kraftiga fläktar för att släckningsangrepp överhuvud skall kunna komma igång. I detta avseende är nog de flesta svenska yrkesbrandkårerna att betrakta som "underutvecklade".

Metoden att låta några olika författare behandla närliggande områden medför naturligtvis risk för uppreppning. Så är också fallet i denna bok, men det verkar inte störande. I sin iver att behandla ämnet grundligt har väl några författare tyngt framställningen med väl mycket teori och invecklade formler. Det är bara att hoppas att detta icke skall verka avskräckande på de många kolleger som har brandskyddsarbete som en bisyssla och inte har tid eller möjlighet att tränga så djupt in i problemen.

Det facila priset av 12 kronor för över 300 sidor intressant och nyttig läsning gör att man hoppas att boken måtte få stor spridning inte bara bland brandfolk och försäkringsmän utan framför allt ute på industrier, handelsföretag, varuhus osv, dvs inom hela det svenska näringslivet, ty det är ju här vi träffar på den "presumtive skadelidande" för att använda försäkringsterminologi. Således: ytterligare ett gott hjälpmedel i kampen mot brandskadorna har satts i våra händer — må vi se till att utnyttja det på bästa sätt!

Karl-Ejnar Nilsson

Aterupplivning — Första hjälp.

Pris Kr 3: 50.

Rekvireras hos: Ekström & Lindmark AB, Stockholm Va.

I nr 11/1963 framhölls i artikeln "Att rädda människoliv" dels att det icke är några märkvärdiga regler det gäller och inte några svåra handgrepp som måste till för att den första hjälpen skall bli effektiv, dels att det borde vara fullt berättigat att kurser i livsuppehållande förstahjälpling inginge i viss läroplan. Det gäller i första hand att lära sig hur man tar hand om en medvetlös person och inte en massa konstfärdiga förband.

En 30-sidig broschyr, "Aterupplivning — Första hjälp", som beskriver olika möjligheter att rädda en person och hur man skall vårda och övervaka den skadade i väntan på ambulans, finns nu tillgänglig. Broschyren, som lär ingå i undervisningen hos bl a Vattenfall och Televerket, beskriver på ett enkelt och lättfattligt sätt olika första-hjälpling-åtgärder. Broschyren är utarbetad av läkare, som är fackmän på området. Den är modernt upplagd och rikt illustrerad med teknade figurer. Broschyren kan varmt rekommenderas.

Red.

Statens Provninganstalt

Bestämmelser för typgodkännande verksamhet betr eldstäder m m

Statens provningsanstalt har åtagit sig att från den 1 oktober 1963 vara central typgodkännande organ för landet beträffande eldstäder, eldningsapparater och tillbehör till eldningsapparater. Närmare bestämmelser återfinnas i anstaltens meddelande nr 126 av oktober 1963, som nu föreligger.

Uppgifter om typgodkända apparater kommer att så snart som möjligt införas i en förteckning över dylika, som publiceras av anstalten.

Typgodkänd apparat skall vara försedd med väl synlig och varaktig märkning (som regel fastnitad eller fastskruvad metallskylt med instansade uppgifter, eller och anbringade på apparaten genom pressning, gjutning eller eloxering). Märkningen skall bl a omfatta "SP"-märke med uppgift om nummer och/eller beteckning på bevis om godkännande.

Monografi om skum

Brandkärstidskrifts läsare har i flera decennier fört löpande fått del av synnerligen värdefulla artiklar av civilingenjören Uno Arild, som under sina många, verksamma år helhjärtat ägnat sig åt att förbättra vår brandmateriel och våra brandbekämpningsmöjligheter. Brandpumpar av olika slag och deras utnyttjande var till en början hans stora intresse, men snart nog blev skummet det dominerande. "Vad Uno Arild inte vet om skum och dess historia är inte värt att veta", en sådan "klyscha" kan måhända tyckas sliten, men i detta sammanhang är den verkligen berättigad.

För Brandkärstidskrift har det också varit en stor tillfredsställelse att Uno Arild i en artikelserie åren 1962—1963 låtit detta stora ämnesområde passera revy i tidskriftens spalter. Artiklarna väckte emellertid så stort intresse, att Arild nu — efter påtryckningar — låtit dem ligga till grund för ett omfattande verk på ca 175 sidor, som i dagarna beräknas föreligga i bokform. Det är ett verk som bär Uno Arilds prägel: Sakligt, detaljrikt och fullständigt, dvs helt gediget, och därtill redovisat på ett överskådligt och intresseväckande sätt. Verket är dessutom rikt illustrerat.

Vi får här en skummets monografi, ett verk som i hög grad berikar vår brandförsvarslitteratur, och som brandförsvaret har all anledning att vara tacksamma för.

Tack för ett värdefullt och gott arbete, Uno Arild.

A. Ekberg

Notiser

Brandförsvaret under jord

är rubriken på en 40-sidig broschyr, som Svenska Gruvföreningen i dagarna utgivit. Broschyren har framkommit som arbetsresultat av den år 1960 tillsatta "Svenska Gruvföreningens Brandskyddskommitté".

I broschyren behandlas förebyggande brandförsvarsfrågor och rekommendationer lämnas om utrustning och åtgärder mot brand vad gäller brandförsvaret under jord.

Broschyren är ovanligt klart och redigt uppställd, och i den serveras på ett lättfattligt sätt i koncentrerad form värdefull brandförvarslärdom. Utgivarna är att gratulera till en verkligt lyckad brandförsvarsbroschyr på detta specialområde.

Statens Vattenfallsverk

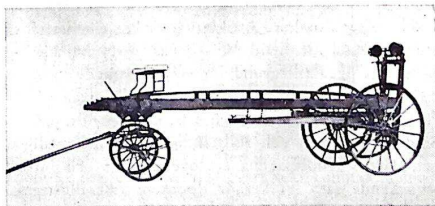
I avsaknad av "riktlinjer beträffande packning av brandslang, enhetliga mått å slanglådor etc, vilket sedan länge har förväntats från Brandinspektionen", har inom Försvarskontoret undersökts "hur olika slangsorter kan packas i normalt förekommande slanglådor." Med stöd därav rekommenderas att samtliga dimensioner av innerbelagd slang väljes i längder om 20 m.

Brandkapten Torsten Renning

har utsetts till huvudlärare i brandtekniska ämnen vid Statens Brandskola.

Modell av "Sundsvallsstege"

En skalenlig modell av "Sundsvallsstege" (Skala 1:10) tillverkad av ek och med längden 63 cm finns att köpa.

Stegen är givetvis avbröstbar. Red lämnar på begäran uppgift om säljarens adress.

Innehållsförteckning

för år 1963 är inhäftad i detta nummer.

Register

över brandförsvarmål i Regeringsrätten, redovisade i denna tidskrift år 1963.

Brandskyddsåtgärd:

Eldstad i garage, 9/1961, nr 1
Rensluckor för imrör, 10/1961, nr 1
Skorstensstock och imrör felaktiga, 11/1961, nr 1
Brandhärdig beklädnad i garage, 40/1961, nr 1
Avdelande av en kulvert, 73/1960, nr 2
Evakueringsstrummar, 91/1961, nr 2
Elektriska ledningar, 136/1961, nr 4
Omsättning av kakelugn, 143/1961, nr 4
Evakueringspipor från kök, 197/1961, nr 4
Avstånd från rökrörs insida, 623/1961, nr 7

Brandstyrelse:

Befattning som brandmästare m m, 50/1961, nr 1
Befattning som brandmästare m m, 188/1960, nr 5

Byggnad:

Borttagande av byggnad, 422/1961, nr 6
Byggnadslov, 530/1961, nr 7
Byggnadsföretag, 294/1962, nr 9
Återställande av brandskadad byggnad, 332/1962, nr 9
Rivning av brandskadad byggnad, 438/1962, nr 10
Färdigställande av byggnadsarbete, 689/1962, nr 10
Fastigheten såld, 140/1962, nr 9

Hotellrörelse:

Tillstånd att driva hotellrörelse, 225/1961, nr 6
— „ — 226/1961, nr 6
— „ — 76/1962, nr 8
— „ — 102/1962, nr 8

Sotning:

Antal sotningsdistrikt, 101/1961, nr 3
Höjning av sotningstaxa, 90/1961, nr 2

Vindsinredning:

Avlägsnande av inredning, 904/1961, nr 7

Målen har avgjorts under åren 1960—1962
(tidskriftens nr står sist).

Pärmar till Brandkärstidskrift

finnas utförda i röd klot med riksförbundets emblem i guld på framsidan och tidskriftens namn och årtal på ryggen.

Pärmar för äldre årgångar kunna även rekvireras. Uppgiv vid rekvisitionen önskat årtal. Priset är kr 5:— per pärm + oms och porto. Rekvisition sker hos AB Ystads Centraltryckeri, Ystad, och måste vara gjord senast den 1 februari 1964.

Bemärkelsedagar

50 år

11/1 Brandchef A. Nordin, Avesta

TILL KUNGL TELESTYRELSEN

riktar tidskriften i sitt sista nummer ännu en gång en enträgen vädjan att **snarast "förse telefonapparater inom SOS-områden med anvisning om SOS-numret 90 000."**

HERR BRANDMANS FUNDERING

BRANN HUSET
UPP ELLER NED?

Till salu

Slangtvättningsmaskin, typ Ziegler, med blötläggingskar.

Brandskåp, LME, typ 1201 42 st., typ 4678/4677 5 st., typ 5424 4 st.

Skriftliga anbud till Brandchefen, Lund.

Upplysningar tel. 0412/171 65.

Brandkärs-katekes

Vid "Allmänna Brandchefsmötet" i Jönköping den 9/6 1875 uttalades — i § 10 — önskemål "att tryckt underrättelse om hvad till en sprutas sammansättning och skötsel hörer måtte blifva utgiven". Detta föranledde C. A. Nyström att samma år utgiva en "Brandkärs-katekes", som även spände över "andra delar av brandväsendet". Ur katekesen saxa vi ett par frågor och svar:

29. Hvaraf består en brandspruta?

Af en eller två, någon gång af flera pumpar med tillhörande gemensam luftblåsa. Till en spruta hörer slang med strålrör samt vanligen ett sprutkar, i hvilket sednare pumpstölfarne äro inställda.

49. Hur märkes fel i ventilerna?

Af nedsatt vatteneffekt. Är en tryckventil otät, höres vanligen från luftblåsan ett likasom stönande ljud.

83. Hur inrätter man slangrulle, afsedd för större slanglängder?

Rullen anbringas å sk slangkärria, vanligen å dennas axel, vilken kärria, vid slangens utläggande, drages fram i den åsyftade riktningen. Härvid bör tillses, att kopplingarne ej skada slangens emot gatstenarne.

96. Hur beredes smörja för läderslangar?

40 skålpund talg och 20 kannor skältran smältas tillsammans, under flitig omrörning med en träspade. Sedan smörjan blivt nära kokvarm och innan den börjar pösa, aftages kärlet från elden, och omrörandet fortsättes, tilldess att smörjan svalnat och blifvit tjock som gröt. — För hårdnade läderslangar uppgives hästolja vara lämplig smörja. — Huruvida "de normandiska fiskrarnes skosmörja" är lämplig såsom slangsmörja, är ännu ej genom erfarenhet utrönt.

99. Hvilka dimensioner böra sprutslangar hafva?

Mindre sprutor böra hafva minst två slanglängder å 40 fot, med en inre diameter af 1,7 decimaltum (= 2 verktum); medelstora sprutor böra hafva slangar till en sammanlagd längd av minst 120 å 200 fot, med en inre diameter af 1,9 decimaltum; större sprutor åter till en sammanlagd längd af minst 200 å 300 fot, med en diameter af 2,1 decimaltum. Till sugsprutor och uppföringsverk, afsedda för vattentillbringning äfven på långa distanser, behöfvas slangar af en mot dessa distanser svarande längd samt 2,5 å 3 decimaltums diameter.

108. Hvad börer till strålförarnes särskilda utrustning?

Lifbälte med karbinhake samt en mindre pikyxa och en omkring 60 fot lång smäcker lina.

125. Hur utmärkes sig medlem af brandkår aldva mest?

Genom punkligt lydnad samt oförtrutet arbete, som under tystnad utföras. Endast personer af rätt sinne-lag och på lägsta bildningsgrad kunna icke fatta det utmärkande i ett dylikt uppförande. Sådane personer böra helst från brandkåren skiljas.

Ett tack till redaktören

På begäran och uppdrag av ordföranden i Svenska Brandkärernas Riksförbund, för vilket förbund Brandkärstidskrift varit organ, införes nedanstående.

När Svenska Brandkärernas Riksförbunds Centralstyrelse år 1950 lyckades förvärva brandchefen Anders Ekberg såsom redaktör och ansvarig utgivare för Brandkärstidskrift var det inte endast hans goda kvalifikationer som brandbefäl i största allmänhet, som låg till grund för att Centralstyrelsen träffade detta val. Han hade också stora meriter såsom en av Riksförbundets ledande krafter. Under de för Riksförbundets verksamhet så betydelsefulla och expansiva åren 1944—1950 hade han nämligen beklätt posten som Riksförbundets sekreterare och i den egenskapen fått en klar blick över hur förbundet såsom centralorganisation för brandkårsförbunden i länen bäst skulle kunna lösa sina arbetsuppgifter.

1950 lämnade Anders Ekberg sekreterarskapet i Riksförbundet för att återigen ägna sig åt den aktiva brandtjänsten. Men genom att han då också åtog sig att på sin fritid såsom redaktör och ansvarig utgivare sköta förbundets organ Brandkärstidskrift kunde ändå hans erfarenheter från sekreterartiden komma den svenska brandförsvärsrörelsen till godo. Detta är alla vi inom såväl Centralstyrelsen som brandkårsförbunden honom mycket tacksamma för.

Brandkärstidskrifts upplaga har ökat för varje år. 1944 var upplagan 6.200 exemplar och i dag är den uppe i omkring 15.000 exemplar. Denna betydande ökning sammanhänger kanske framförallt med att kommunerna i allt större utsträckning förstått betydelsen av att brandbefälet och brandmännen för sin vidareutbildning verkligen behöver en facktidskrift, som berör deras verksamhetsområde. Redaktören har också förstått att välja sitt material så att det passar läsekretsen. För några år sedan ordnade ett av brandkårsförbunden en kurs för sina medlemmar. En brandchef från en av landskommunerna i länet frågade därvid en kollega, var han skulle kunna få tag i en uppgift, som han behövde i en byggnadslovsfråga. "Läs Brandkärstidskrift, så får Du reda på allt Du behöver

meta", fick han till besked. Det betyget var verkligen gott.

När Brandkärstidskrift nu vid årsskiftet uppgår i den nya organisationens, Svenska Brandförsvärsföreningens tidskrift "Brandförsvär", innebär det i realiteten inte att den nuvarande Brandkärstidskrift försvinner. Allt det bästa i den gamla tidskriften skall vi ha kvar även i den nya. Innehållet i "Brandförsvär" skall avpassas så att det passar in minst den stora läsekrets, inom vilken Brandkärstidskrift vunnit sin spridning. Formellt sett upphör emellertid Brandkärstidskrift vid årsskiftet. Såsom ordförande i Svenska Brandkärernas Riksförbund vill jag då uttala ett varmt tack till brandchefen Anders Ekberg för hela den långa tid han skött förbundets tidskrift. Såsom redaktör och ansvarig utgivare har han under den tiden gjort det svenska brandförsväret en mycket stor nytta.

Allan Nordenstam

Gott Nytt År

önskas tidskriftens läsare,
medarbetare och
annonsörer

Universitetsbiblioteket

10. OKT 1964

LUND

Red

Från vårt förlag har utgivits

1956	BRANDPUMPAR av H. A:son Moberg	85 sidor kr 3:—
1959	ELD och BRAND av S. Hultqvist och G. Persson	66 sidor kr 3:50
1959	FLYGPLANSSLÄCKNING av A. Stålemo	43 sidor kr 3:—
1960	BRANDFARLIGA KEMIKALIER, VATSKOR, GASER m m 3:e upplagan av G. Bergström och G. Persson	84 sidor kr 5:—
1960	NÅGOT OM KARTOR av T. Böös	69 sidor kr 5:—
1960	SLÄCKNINGSVÄRKAN och SLÄCKNINGSMEDEL av S. Hultqvist och G. Persson	85 sidor kr 6:—
1960	VI SKALL BYGGA EN BRANDSTATION av I. Strömdahl	31 sidor kr 2:—
1960	BYGGFÖRFATTNINGAR, 1947 och 1959 års, sammansällt av Jan Billvik	45 sidor kr 2:—
1961	SKYDD MOT ANDNINGSGIFTER av G. Persson	82 sidor kr 5:—
1963	BRANDLAGEN OCH BRANDSTADGAN korta kommentarer av Stig Rosenlund	40 sidor kr 3:—

Porto + varuskatt tillkommer
Sändes endast mot postförskott

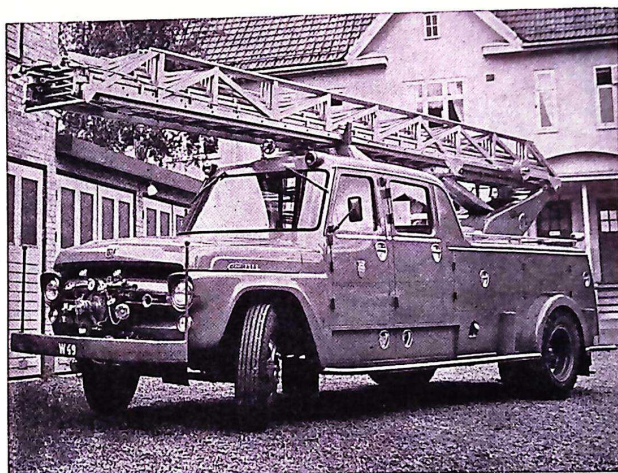
SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND

Jakobsgatan 14
STOCKHOLM C

Postgiro 48 70
Telefon 08/21 36 06

Fråga "HENRIKSSONS"

när utrustningen skall kompletteras

HEBRA brandbil med maskindriven Wibe-stege om 26 mtr, hytt för 6 man, frontpump, vattentank samt plats för diverse redskap.

Ett flertal brandkärer ha redan lång, praktisk erfarenhet av våra kombinerade maskindrivna stegbrandbilar.

Henrikssons uttalar sin stora uppskattning av Brandkårstidskrifts insats för brandskyddet här i landet samt tackar för mångårigt samarbete.

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel 20 78 22

-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel 11 70 74

MALMÖ

Tel 97 59 42

SUNDSVALL

Tel 129 89

JONKÖPING

Tel 241 10

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX eldskyddskläder

Aukt. återförsäljare för Jonsereds Terylene- och linnebrandslangar

FIRMAN GRUNDAD 1828

UTNYTTJA VÅR ERFARENHET!